

Załącznik nr 19 do ogłoszenia

LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA - KANAŁ AUGUSTOWSKI

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr 24/2018 z 15.12.2018
Zarządu Stowarzyszenia „Lokalnej
Grupy Działania – Kanał Augustowski

**Strategia Rozwoju Lokalnego
Kierowanego Przez
Społeczność
na lata 2016-2022**

AUGUSTÓW, GRUDZIEŃ 2015 R.

Spis treści

Spis treści	2
Rozdział I Charakterystyka Lokalnej Grupy Działania	4
1. Nazwa LGD.....	4
2. Opis obszaru.....	4
3. Mapa obszaru objętego LSR	4
4. Opis procesu tworzenia partnerstwa	5
4.1. Proces tworzenia partnerstwa	5
4.2. Doświadczenie	6
5. Opis struktury LGD.....	7
6. Opis składu organu decyzyjnego.....	7
7. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym.....	8
8. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD	9
Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR.....	9
Rozdział III Diagnoza – opis obszaru i ludności.....	11
1. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości społecznej), branż z potencjałem rozwojowym (informacja o branżach gospodarki mających kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru)	11
1.1. Struktura własności, branże i podmioty gospodarcze.....	11
1.2. Rolnictwo	15
1.3. Turystyka	16
1.4. Energia odnawialna.....	17
2. Opis rynku pracy (poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia - liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym, charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy).....	17
3. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego.....	19
3.1. Infrastruktura edukacyjna i przedszkolna	19
3.2. Ochrona zdrowia.....	21
3.3. Bezpieczeństwo publiczne	21
3.4. Kultura i sport	22
3.5. Kapitał społeczny.....	22
4. Wskazanie problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk (np. dostęp do miejscowej infrastruktury i kultury, liczba osób objętych opieką społeczną).....	23
4.1. Pomoc społeczna.....	23
4.2. Poziom wykształcenia mieszkańców	25

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

4.3. Problemy społeczne	26
4.4. Grupy defaworyzowane	27
5. Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru LSR (innej niż spójność przestrzenna).....	30
5.1. Spójność geograficzna i przyrodnicza	30
5.2. Spójność historyczna i kulturowa	30
Rozdział IV Analiza SWOT.....	31
Rozdział V Cele i wskaźniki	34
1. Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą SWOT i diagnozą obszaru.....	34
2. Zgodność celów LSR z celami Programu	47
3. Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania.....	48
4. Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć, celów szczegółowych i celów ogólnych wraz z uzasadnieniem wyboru konkretnego wskaźnika w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć	48
5. Informacja o projektach własnych LGD i PAL.	54
Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	55
Rozdział VII Plan działania.....	56
Rozdział VIII Budżet LSR	57
Rozdział IX Plan komunikacji	57
Rozdział X Innowacyjność.....	57
Rozdział XI Zintegrowanie	58
1. Opis zgodności i komplementarności z innymi dokumentami planistycznymi/strategiami w szczególności strategiami rozwoju województwa/województw poprzez porównanie celów i założeń tych dokumentów z celami LSR i wykazanie ich spójności.....	58
2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż	61
Rozdział XII Monitoring i ewaluacja.....	62
Rozdział XIII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	63
Spis rysunków i tabel	64
Załączniki do LSR.....	65

Rozdział I Charakterystyka Lokalnej Grupy Działania

1. Nazwa LGD

Pełna nazwa organizacji brzmi:

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania – Kanał Augustowski.

2. Opis obszaru

Obszar Kanał Augustowski obejmuje trzy gminy z powiatu augustowskiego, w tym: Miasto Augustów i dwie gminy wiejskie: Gminę Augustów i Gminę Płaska.

Obszar LSR obejmuje powierzchnię 72 018 ha. Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. obszar zamieszkiwany był przez **40 193** osoby.

Tabela 1. Podstawowe dane o gminach objętych LSR według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r.

Lp.	JST	powierzchnia (ha)	liczba mieszkańców
1	Miasto Augustów	8 090	30 610
2	Gmina Augustów	26 661	6 949
3	Gmina Płaska	37 267	2 634
	Razem obszar LSR	72 018	40 193

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W porównaniu do poprzedniego okresu realizacji LSR tj. lat 2009-2015 zmienił się nieco obszar z typowo wiejskiego na miejsko-wiejski. Z członkostwa w LGD zrezygnowała Gmina Nowinka, natomiast w 2015r. do LGD przystąpiło miasto Augustów, w związku z czym zwiększyła się znacznie liczba mieszkańców obszaru LSR.

Lokalna Strategia Rozwoju LGD - Kanał Augustowski realizowana będzie jako strategia wielofunduszowa finansowana ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego. Realizacja operacji w ramach EFS i EFRR będzie możliwa na całym obszarze LSR.

3. Mapa obszaru objętego LSR

Obszar LSR jest spójny pod względem przestrzennym, co obrazuje niżej przedstawiona mapa.

Rysunek 1. Obszar objęty LSR na tle powiatu augustowskiego

Źródło: „POL locator map of gminas of powiat augustowski” autorstwa Witia - Praca własna. Licencja CC BY-SA 3.0 na podstawie Wikimedia Commons - https://commons.wikimedia.org/wiki/File:POL_locator_map_of_gminas_of_powiat_augustowski.svg#/media/File:POL_locator_map_of_gminas_of_powiat_augustowski.svg

4. Opis procesu tworzenia partnerstwa

4.1. Proces tworzenia partnerstwa

Proces tworzenia Lokalnej Grupy Działania – Kanał Augustowski i Rospuda został zainicjowany przez samorządy lokalne gmin Augustów, Nowinka, Płaska i Bargłów Kościelny, sąsiadujących i współpracujących ze sobą od lat w ramach struktur powiatu augustowskiego.

Podstawowym założeniem budowania partnerstwa było potwierdzenie i udokumentowanie spójności obszaru w ujęciu przestrzennym, historycznym i kulturowym, co nie było zadaniem trudnym z racji wspólnego dziedzictwa, jednorodności przyrodniczej i obecnych kierunków i perspektyw rozwoju przyjętych przez gminy.

Grupa została zarejestrowana 18 czerwca 2007r. w Sądzie Rejonowym w Białymstoku jako Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Ziemia Augustowska”. W lutym 2008r. gmina Bargłów oraz członkowie z terenu gminy Bargłów złożyli pisemne rezygnacje z członkostwa w LGD. W dniu 28 lutego 2008 roku Walne Zebranie Członków przyjęło uchwałę o zmianie statutu, w tym zmieniło nazwę na Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Kanał Augustowski i Rospuda”.

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

W 2015 r. nazwa ponownie uległa zmianie. W związku z rezygnacją z członkostwa w LGD przez Gminę Nowinka oraz przystąpieniem do LGD miasta Augustów, nazwa została zmieniona na obecną. Dokonano także zmian w Statucie dostosowując jego zapisy do wymogów nowego okresu programowania.

Nazwa Lokalnej Grupy Działania nawiązuje do wspólnego dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego z którym identyfikują się wszystkie trzy jednoczące się w działaniu gminy. Dodatkowo obszar ten łączy duży kompleks leśny Puszczy Augustowskiej.

Głównym celem działania Stowarzyszenia jest działanie na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i miejskich wchodzących w skład LGD - Kanał Augustowski.

Od chwili powstania Stowarzyszenie prowadziło działania zmierzające do rozszerzenia oraz wzmocnienia partnerstwa. Aktualnie Stowarzyszenie liczy 58 członków.

Określenie podmiotów partnerstwa, w przypadku partnerów będących jednostkami samorządu terytorialnego, wiąże się również z wyznaczeniem jego granic terytorialnych. Należy podkreślić, że jednostki tworzące LGD - Kanał Augustowski stanowią obszar zwarty terytorialnie, o wspólnej historii i kulturze, podobnych uwarunkowaniach społeczno-gospodarczych i przestrzennych, potencjałach i niedoborach.

4.2. Doświadczenie

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski w latach 2009 – 2015 wdrażała Lokalną Strategię Rozwoju o wartości 1 795 980 zł. LSR, która finansowana była ze środków PROW LEADER w ramach działania 4.1.3. Ponadto Grupa zrealizowała 1 projekt współpracy międzyregionalnej o wartości 36 405 zł.

LGD – Kanał Augustowski posiada również doświadczenie w zakresie realizacji projektów finansowanych z innych źródeł niż PROW. Poniższa tabela przedstawia wykaz tych projektów.

Tabela 2. Zestawienie projektów zrealizowanych przez LGD – Kanał Augustowski ze środków innych niż PROW LEADER

Rok	Tytuł projektu	Wartość projektu	Źródło dofinansowania	Produkty projektu
2010	Blżej ekspresji twórczej i tradycji w rejonie pogranicza (projekt współpracy międzynarodowej)	59.584 Euro tj. 238 336 zł	Polska-Litwa 2007-2013	5 sesji warsztatowych, 4 zorganizowane festyny
2011	Transfer wiedzy krajów skandynawskich w zakresie organizacji profesjonalnej turystyki wędkarskiej na obszarze Pojezierza Suwalsko-Augustowskiego (projekt współpracy międzyregionalnej)	29.635,82 Euro tj. 118 543,28 zł	Norweski Mechanizm Finansowy w ramach Funduszu Wsparcia Inicjatyw Lokalnych, Międzyregionalnych i Transgranicznych w Euroregionie Niemen	Nabycie wiedzy w zakresie organizacji turystyki wędkarskiej
2012	Centrum Aktywności Lokalnej w Gminie Nowinka	42.140,49 zł	POKL	Nabycie umiejętności społecznych
2013	Lokalne Porozumienie na rzecz edukacji	48.090,80 zł	POKL	Nabycie umiejętności komputerowych
2013	Augustowski Klaster Edukacji	48.090,80 zł	POKL	Nabycie umiejętności komputerowych
2013	Podniesienie atrakcyjności i promocja obszaru KANAŁ	29.957,90 zł	PO RYBY	Folder, gadzety reklamowe

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

	AUGUSTOWSKI - Kanał Augustowski i Rospuda			
	Razem	406.615,99 zł		

Źródło: opracowanie własne

Projekt współpracy międzynarodowej realizowany był wspólnie z partnerem zagranicznym. Projekt współpracy międzyregionalnej zrealizowano we współpracy z dwoma partnerami krajowymi. Pozostałe projekty zrealizowano samodzielnie.

Dotychczasowe doświadczenie zdobyte podczas realizacji projektów o charakterze lokalnym, międzyregionalnym, a także międzynarodowym świadczy o ciągłym rozwoju działalności Lokalnej Grupy Działania - Kanał Augustowski. Wyżej wymienione przedsięwzięcia zakończyły się sukcesem, przyczyniając się do rozwoju obszaru LGD.

O doświadczeniu Stowarzyszenia świadczy również fakt, że LGD zostało laureatem konkursu PODLASKI INNOWATOR 2012 w kategorii instytucja wspierająca innowacje.

Podkreślić także należy, że część osób obsługujące obecnie biuro LGD, były także pracownikami LGD w poprzednim okresie programowania i posiadają doświadczenie zarówno w realizacji projektów współpracy, jak też we wdrażaniu LSR oraz jej aktualizacji. W ramach struktury organizacyjnej biura wydzielono samodzielne stanowisko ds. animacji, doradztwa i współpracy oraz samodzielne stanowisko ds. zarządzania projektami.

5. Opis struktury LGD

Według stanu na dzień 30 listopada 2015 r. w skład Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski wchodzi 58 członków zwyczajnych reprezentujących trzy sektory: publiczny, społeczny i gospodarczy, w tym 10 podmiotów z sektora publicznego, 8 podmiotów gospodarczych i 40 podmiotów sektora społecznego.

Sektor społeczny reprezentowany jest przez 12 podmiotów prawnych (7 ochotniczych straży pożarnych, 1 klub jeździecki, 1 fundację i 3 stowarzyszenia) i 28 mieszkańców, organizacji pozarządowych i związków wyznaniowych. Organizacje pozarządowe wchodzące w skład LGD zajmują się między innymi: współpracą transgraniczną, promocją regionu, kulturą, turystyką, sportem, rekreacją, ochroną środowiska itp..

Osoby fizyczne wchodzące w skład LGD zróżnicowane są zarówno pod względem wiekowym, jak też pod względem wykonywanego zawodu i doświadczenia. Najliczniejszą grupę zawodową stanowią rolnicy.

Przedstawiona struktura członków Lokalnej Grupy Działania wskazuje, że LGD dysponuje odpowiednim potencjałem, co powinno w sposób bezpośredni przełożyć się na wysoką jakość działań w ramach wdrażania LSR na lata 2016-2022.

6. Opis składu organu decyzyjnego

W dniu 29 grudnia 2015r. w drodze uchwały Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia LGD - Kanał Augustowski wybrano skład organu decyzyjnego tj. Rady. W jej skład weszło 9 członków reprezentujących wszystkie trzy sektory. Reprezentatywność Rady rozłożono w taki sposób, aby zapobiec dominacji jakiegokolwiek grupy interesu. Kwestia ta szczegółowo została uregulowana poprzez wprowadzenie stosownych zapisów w Statucie Stowarzyszenia i Regulaminie Rady. Żaden z trzech sektorów reprezentowanych w składzie Rady nie przekracza 49%, zaś sektor publiczny stanowi mniej niż 30% składu Rady (2 osoby – 22,2%). Pozostałe sektory są reprezentowane odpowiednio : gospodarczy – 4 osoby (44,5%), społeczny – 3 osoby (33,3%). W skład Rady wchodzi 2 kobiety oraz

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

jedna osoba do 35 roku życia. Połowa składu Rady to osoby posiadające doświadczenie w ocenie projektów z racji pełnienia funkcji członka organu decyzyjnego LGD w poprzednim okresie. Poniższa tabela obrazuje skład Rady Stowarzyszenia.

Tabela 3. Skład organu decyzyjnego Stowarzyszenia LGD - Kanał Augustowski

	Imię i nazwisko	Nazwa reprezentowanej gminy	Sektor	Reprezentowana instytucja
1	Gołaszewski Wiesław	Płaska	sektor publiczny (władza publiczna)	Gmina Płaska
2	Zubkiewicz Jan	Płaska	mieszkaniec	-
3	Wasilewska Barbara	Płaska	sektor publiczny (pozostałe)	Gminna Biblioteka Publiczna w Płaskiej
4	Chmielewski Ryszard	Augustów	sektor społeczny	Ochotnicza Straż Pożarna w Jeziorkach
5	Olszewski Jacek	Augustów	sektor gospodarczy (pozostałe)	Olszewski Jacek
6	Kasjanowicz Jerzy	Augustów	sektor gospodarczy (pozostałe)	-
7	Chodkiewicz Filip	miasto Augustów	sektor gospodarczy (pozostałe)	Active Team s.c.
8	Chmielewski Krzysztof	miasto Augustów	sektor gospodarczy (pozostałe)	Sklep Ogrodniczy „ABC” K. Chmielewski Z. Wiśniewski Sp. Jawna
9	Jastrzębska Anna Bożena	miasto Augustów	sektor publiczny (pozostałe)	Augustowskie Placówki Kultury

Źródło: opracowanie własne

7. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Organem decyzyjnym odpowiedzialnym za ocenę wniosków jest Rada. Jej skład opiera się w większości na osobach, które posiadają doświadczenie w zakresie oceny wniosków. W celu zapewnienia transparentności i przejrzystości w wyborze operacji wprowadzono następujące rozwiązania:

- Określono mierzalne i przejrzyste Kryteria Wyboru Operacji, a w przypadku kryteriów jakościowych opisano podejście do ich oceny;
- Zagwarantowano stosowanie tych samych Kryteriów Wyboru Operacji w całym procesie wyboru w ramach danego naboru;
- Wprowadzono papierowe karty oceny operacji,
- Przyjmowanie wniosków w drodze uchwał Rady,
- Zapewniono zachowanie parytetu w poszczególnych głosowaniach organu decyzyjnego gwarantującego, że co najmniej 50% głosów podczas dokonywania wyboru operacji nie pochodzi od przedstawicieli sektora publicznego,
- Założono prowadzenie rejestru interesów członków Rady;
- Opracowano procedury wyboru wniosków/ oraz opisano sposób udostępniania ich do wiadomości publicznej,

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

- W procedurach wyboru operacji/ opisano sposoby oceny zgodności operacji z LSR i wyboru operacji do dofinansowania zapobiegające rozbieżnym ocenom tych samych kryteriów, przyznawaniu błędnej punktacji itp.,
- Określono zadania i zakres odpowiedzialności osób/organów biorących udział w ocenie operacji,
- Opisano zasady wnoszenia i rozpatrywania odwołań/protestu od decyzji organu decyzyjnego;
- Upowszechnianie protokołów z oceny wraz z informacją o wykluczeniu z oceny poszczególnych członków Rady;
- Opracowano Regulamin Rady;
- Opracowano plan szkolenia członków Rady.

8. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

W celu prawidłowego i sprawnego funkcjonowania Stowarzyszenia LGD - Kanał Augustowski opracowano szereg dokumentów regulujących jego działalność. Poniżej przedstawiono zestawienie tych dokumentów, sposób ich uchwalania i aktualizacji oraz główne kwestie regulowane tymi dokumentami.

Tabela 4. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD

Nazwa dokumentu	Sposób uchwalania	Sposób aktualizacji	Opis głównych kwestii regulowanych w dokumencie
Statut LGD	Walne Zebranie Członków	Na wniosek Zarządu	Cele i zakres działalności LGD, zakres praw i obowiązków członków oraz organów LGD
Regulamin Rady	Walne Zebranie Członków	Na wniosek Rady/Zarządu	Zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Rady, zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji
Regulamin organizacyjny Biura	Zarząd LGD	Na wniosek Zarządu	Organizacja pracy biura, regulacje dot. praw i obowiązków pracowników biura, sposób rekrutacji pracowników
Polityka rachunkowości	Zarząd LGD	Na wniosek Zarządu/dyrektora biura	Sposób prowadzenia księgowości

Źródło: opracowanie własne

Ponadto na potrzeby wdrażania LSR w latach 2014-2020 opracowano Procedury Lokalnej Grupy Działania – Kanał Augustowski, które w sposób szczegółowy regulują proces oceny i wyboru operacji i własnych LGD.

Rozdział II Partycypacyjny charakter LSR

Proces budowy strategii rozpoczął się dość późno bo dopiero w październiku 2015 roku. Tak długo trwały rozmowy władz gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia z innymi, większymi LGD na temat połączenia sił. Niestety nie doszło do porozumienia, stąd też w październiku 2015 zapadła decyzja o kontynuacji współpracy na dotychczasowym poziomie i podjęciu wysiłku na rzecz stworzenia strategii wspólnej dla Miasta Augustowa oraz gmin Augustów i Płaska.

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru objętego działaniami Stowarzyszenia LGD-Kanał Augustowski została wypracowana przy czynnym udziale przedstawicieli sektora publicznego, gospodarczego, społecznego oraz mieszkańców. W proces planowania strategicznego zaangażowani byli przede wszystkim lokalni liderzy, którzy najlepiej znają własne środowisko, w którym funkcjonują, a ich udział gwarantował dotarcie do jak najszerszego kręgu mieszkańców. Bezpośrednią pracę związaną z przygotowaniem LSR wykonał zespół roboczy złożony z pracowników Biura LGD oraz eksperta zewnętrznego. Do zadań zespołu należało przede wszystkim:

- zebranie i analiza danych statystycznych,
- organizacja oraz prowadzenie otwartych spotkań z mieszkańcami,
- obsługa punktu informacyjno-konsultacyjnego,
- koordynowanie badań ankietowych,
- określenie celów i wskaźników Strategii,
- określenie sposobów wyboru i kryteriów oceny operacji,
- określenie planu działania i planu komunikacyjnego,
- dokonanie diagnozy obszaru oraz analizy SWOT w oparciu o uzyskane informacje,
- redakcja dokumentu LSR.

Rezultaty pracy zespołu roboczego polegające na przygotowaniu diagnozy i analizy SWOT, określeniu celów i wskaźników, ustaleniu Kryteriów Wyboru Operacji, opracowaniu zasad wyboru operacji, zasad monitorowania i ewaluacji, planu działania oraz planu komunikacyjnego były przedstawiane i konsultowane na Walnym Zebraniu Członków z udziałem przedstawicieli wszystkich sektorów. Zostały także udostępnione na stronie internetowej z możliwością wniesienia ewentualnych uwag.

Badania ankietowe

W okresie od połowy października do połowy listopada 2015 r. wykonane zostały badania ankietowe na obszarze objętym LSR. Ankietyzacja przeprowadzona została na podstawie ustandaryzowanego formularza, który był udostępniany w siedzibach urzędów gmin i podczas otwartych spotkań z mieszkańcami. W badaniu wzięli udział mieszkańcy wszystkich gmin LGD. Ogółem do biura LGD spłynęły 64 wypełnione ankiety.

Celem badania było uzyskanie odpowiedzi na pytania dotyczące jakości życia na obszarze, podstawowe potrzeby i problemy mieszkańców oraz preferowane kierunki rozwoju w ramach realizacji instrumentu Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.

W dniach 2-30 listopada 2015 r. przeprowadzono także badania ankietowe, których celem było zidentyfikowanie potrzeb w zakresie realizacji przedsięwzięć wpisujących się w cele LSR na lata 2016-2022. Wypełnione formularze pozwoliły na opracowanie budżetu LSR oraz planu działań.

Organizacja otwartych spotkań z mieszkańcami.

Spotkania otwarte z mieszkańcami miały charakter warsztatowy. Podczas ich trwania pracowano nad analizą SWOT oraz wypracowywano cele do LSR i środki realizacji celów. Każde spotkanie odbywało się według jednakowego schematu:

1. Rejestracja uczestników spotkania;
2. Przywitanie i poinformowanie o celu spotkania
3. Prezentacja na temat instrumentu RLKS oraz zasad tworzenia LSR;
4. Praca warsztatowa – zgłaszanie przez uczestników mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń w ich gminie, propozycji celów, wypracowanie przedsięwzięć do realizacji w ramach LSR;
5. Podsumowanie przez prowadzącego spotkanie informacji wypracowanych podczas warsztatów.

Tabela 5. Wykaz otwartych spotkań z mieszkańcami

Lp.	Miejsce spotkania	Data	Liczba uczestników
1	Miasto Augustów	13.11.2015 r.	27
2	Gmina Płaska	16.11.2015 r.	5
3	Gmina Augustów	16.11.2015 r.	28

Źródło – dane własne

Ogółem w spotkaniach uczestniczyło 60 osób. Tylko w Gminie Płaska frekwencja na spotkaniu była niska. Zebrane w trakcie spotkań informacje można było wykorzystać przy konstruowaniu wiążących elementów Strategii.

Punkt informacyjno-konsultacyjny

W okresie przygotowywania Lokalnej Strategii Rozwoju na terenie LGD funkcjonowały punkty informacyjno-konsultacyjne, zlokalizowane w urzędach gmin członkowskich LGD. Były one otwarte dla tych wszystkich osób, które z różnych przyczyn nie mogły uczestniczyć w otwartych spotkaniach organizowanych w każdej z gmin objętych Strategią, a chciały przedstawić własne sugestie dotyczące diagnozy obszaru, wskazania grup defaworyzowanych i konstruowania celów strategicznych.

W całym procesie tworzenia i konsultowania zapisów LSR wykorzystywano metody informowania sprzyjające partycypacji:

- informowanie poprzez sieć Internet (informacje dotyczące konsultacji umieszczane były na stronie internetowej LGD, a także przesyłane do JST wchodzących w skład LGD);
- informacje udostępniane w siedzibach JST (punkty informacyjno-konsultacyjne);
- korespondencja za pomocą poczty elektronicznej (wszystkie informacje dotyczące postępu prac nad LSR rozsyłane były do członków LGD).

Do przygotowania LSR wykorzystano dane dostępne na stronach GUS, informacje uzyskane od Urzędów Gmin, informacje uzyskane podczas spotkań otwartych z mieszkańcami, informacje uzyskane od mieszkańców dzięki wypełnionej przez nich ankiecie, informacje zebrane podczas konsultacji na Walnym Zebraniu Członków Stowarzyszenia oraz dzięki uwagom zgłoszonym podczas konsultacji społecznych.

Rozdział III Diagnoza – opis obszaru i ludności

1. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości społecznej), branż z potencjałem rozwojowym (informacja o branżach gospodarki mającej kluczowe znaczenie dla rozwoju obszaru)

1.1. Struktura własności, branże i podmioty gospodarcze

Charakterystyka podmiotów działających na obszarze LGD jest ważna przede wszystkim ze względu na fakt, że działalność podmiotów gospodarczych bezpośrednio wpływa na popyt na rynku pracy. Jest również wskaźnikiem poziomu przedsiębiorczości mieszkańców danego terenu, który informuje, jaka jest liczba podmiotów gospodarczych na danym terenie w porównaniu z liczbą ludności. Określenie wskaźnika umożliwi porównanie obszarów różnej wielkości pod kątem przedsiębiorczości.

Udział prywatnych przedsiębiorstw w całości gospodarki obszaru pozostaje od wielu lat na poziomie ok. 95%, co świadczy o właściwej strukturze własności prywatno-publicznej w regionie. Potencjał wytwórczy obszaru LSR zlokalizowany jest głównie w sektorze prywatnym. Sektor ten systematycznie rozwija się, a osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowią większość.

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

Analiza zmian liczby podmiotów gospodarczych funkcjonujących na obszarze LGD - Kanał Augustowski w latach 2009-2013 wskazuje na wyraźny wzrost liczby spółek handlowych, w tym spółek z udziałem kapitału zagranicznego na obszarze Miasta Augustów, co wskazuje na poprawiającą się atrakcyjność inwestycyjną miasta. Jednocześnie w latach 2009-2013 nastąpił niewielki spadek grupy osób prowadzących własną działalność gospodarczą w mieście Augustów i gminie Płaska. Szczegółowe dane dotyczące wszystkich gmin z obszaru LGD przedstawiają tabele nr 6, 7 i 8. Z analizy tych danych wynika, że największa liczba przedsiębiorstw zarejestrowana jest w mieście Augustów, natomiast zdecydowanie mniejsza w gminach Augustów i Płaska.

Tabela 6. Podmioty gospodarcze ogółem na obszarze LGD wg sektorów własnościowych

Jednostka terytorialna	Podmioty ogółem			Sektor prywatny ogółem		
	2009	2013	Zmiana %	2009	2013	Zmiana %
Miasto Augustów	3028	2766	-9	2915	2649	-9
Gmina Augustów	275	329	20	263	312	19
Gmina Płaska	258	240	-7	247	229	-7
Ogółem obszar LSR	3561	3335	-6,3	3425	3190	-6,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS za lata 2009-2013

Tabela 7. Podmioty gospodarcze na obszarze LGD wg sektorów własnościowych

Jednostka terytorialna	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą			Spółki handlowe			Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego		
	2009	2013	Zmiana %	2009	2013	Zmiana %	2009	2013	Zmiana %
Miasto Augustów	2461	2118	-14	102	125	23	20	23	15
Gmina Augustów	226	269	19	5	5	0	1	1	0
Gmina Płaska	230	209	-9	1	1	0	0	0	0
Ogółem obszar LSR	2917	2596	-5	108	131	23	21	24	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS za lata 2009-2013

Na terenie objętym LSR w 2013 roku zarejestrowanych było łącznie 3335 podmiotów gospodarczych, w tym 2596 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Największa grupa, bo aż 779 podmiotów, funkcjonowało w sektorze handlu hurtowego i detalicznego (włącznie z naprawą pojazdów). Drugie miejsce pod względem liczebności podmiotów zajmuje sektor budownictwa (380 podmiotów). Ważną rolę w gospodarce obszaru odgrywa sektor przemysłu przetwórczego, sektor transportu i gospodarki magazynowej oraz sektor działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej.

Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej na obszarze LSR wg. sektorów działalności

Jednostka terytorialna	Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		Przetwórstwo przemysłowe	Budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	Transport i gospodarka magazynowa	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca		Edukacja	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	Pozostała działalność
Augustów m.	2766	56	213	297	675	240	132	79	150	194	81	136	180	57	67		
Augustów	329	51	25	63	72	22	5	6	0	10	11	17	11	8	3		
Płaska	240	90	19	20	32	13	17	2	1	11	6	5	1	5	4		
OGÓLEM	3335	197	257	380	779	275	154	87	151	215	98	158	192	70	74		

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS 2013 r.

Wskaźnik przedsiębiorczości jest wielkością definiowaną jako liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 10 tys. mieszkańców. Niżej zamieszczona tabela prezentuje wartości tego wskaźnika dla gmin wchodzących w skład LGD - Kanał Augustowski.

Tabela 9. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców

JST	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców		Dynamika wzrostu (2009 r.-100%)
	2009	2013	
Miasto Augustów	999	904	90
Gmina Augustów	417	473	113
Gmina Płaska	1007	911	90
Razem obszar LGD	902	829	92
Województwo Podlaskie	753	808	107
Polska	981	1057	108

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wskaźnik przedsiębiorczości na obszarze LGD w 2013 r. wynosił 829, gdzie wartość ta dla województwa podlaskiego była niższa i wynosiła 808 podmiotów na 10 tys. mieszkańców. Gorzej wypada obszar LGD na tle kraju. Analizując powyższe zestawienie wyraźnie widać, że najwyższy wskaźnik występuje w gminie Płaska i mieście Augustów. O połowę niższy wskaźnik występuje w gminie Augustów. Przyczyną tego stanu rzeczy jest bliskość miasta, gdzie zlokalizowana jest większość przedsiębiorstw i warunki do ich rozwoju są znacznie lepsze. Niekorzystnym zjawiskiem jest znaczny spadek wskaźnika przedsiębiorczości w mieście Augustów i gminie Płaska.

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

Na obszarze LSR działają stocznie jachtowe Balt Yacht (gmina Augustów) oraz Ślepsk (miasto Augustów), należące do największych przedsiębiorstw tego typu w Polsce i eksportujące większość produkcji do Europy Zachodniej. Ponadto mniejsze stocznie, np. Texas, Mirage, producenci kajaków i łódek oraz dostawcy materiałów: Brunswick Marines, Demex i in.

W 1951 roku otworzono w mieście wytwórnię tytoniu przemysłowego (okolica słynie z uprawy machorki); obecnie zakład ten należy do koncernu British American Tobacco i wytwarzane są w nim m.in. papierosy Pall Mall, Kent, Lucky Strike, Vogue i Jan III Sobieski.

Z innych podmiotów w mieście Augustów wymienić należy producenta maszyn dla rolnictwa – POM oraz przedsiębiorstwo drogowe APB S.A./ BMTI. Ponadto w mieście rozwija się przemysł spożywczy: wytwórnia wód mineralnych „Augustowianka” sp. z o.o. (woda „Augustowianka”), gospodarstwa rybackie, niewielki przemysł drzewny zlokalizowany na terenie miasta i okolic ze względu na łatwy dostęp do surowca; tartaki oraz zakłady stolarskie.

W mieście znajduje się wiele podmiotów gospodarczych o podłożu handlowym. Dominują głównie małe sklepy, choć w przeciągu kilku ostatnich lat powstało kilka marketów między innymi: Kaufland, Lidl, Biedronka (4), Polomarket. W kwietniu 2009 została uruchomiona galeria handlowa Marjon. Pierwszy tego typu obiekt w północnej części woj. podlaskiego.

Augustów to najważniejszy ośrodek turystyczny i wypoczynkowy na obszarze Puszczy Augustowskiej (ze stacją wodną); znane uzdrowisko klimatyczne. Walory turystyczne są związane głównie z położonymi w pobliżu jeziorami. Są tu liczne wypożyczalnie sprzętu wodnego, plaże, atrakcje turystyczne (m.in. Elektryczny Wyciąg Nart Wodnych z torem do jazdy na nartach wodnych o długości 740 m, statki wycieczkowe itp.). Kanał Augustowski służy do sezonowej obsługi ruchu turystycznego. Co roku oferta turystyczna powiększa się. W sezonie letnim odbywa się tutaj wiele koncertów i imprez plenerowych. Corocznie pod koniec lipca w Augustowie odbywają się Mistrzostwa Polski w „Pływaniu na Byle Czym”.

Położenie wśród lasów i jezior, wokół jednego z najpiękniejszych szlaków wodnych – Kanału Augustowskiego ma decydujący wpływ na turystyczny charakter gminy Płaska.

Ze względu na specyfikę terenu, w gminie Płaska dominuje przede wszystkim gospodarka leśna, łowiecka i rybacka oraz w niewielkim stopniu rolnicza. Rozwijają się następujące branże: agroturystyka i obsługa ruchu turystycznego, gastronomia, hotelarstwo, rolnictwo ekologiczne, przetwórstwo rolno-spożywcze, przetwórstwo runa leśnego i drzewne. Walory turystyczne sprawiają, iż w gminie jest znaczna ilość miejsc noclegowych, głównie sezonowych w ośrodkach wczasowych, gospodarstwach agroturystycznych i stanicach wodnych.

Gmina Augustów jest typową gminą rolniczą. Głównymi gałęziami gospodarki, jakie rozwinęły się w gminie są rolnictwo i leśnictwo oraz towarzysząca im działalność gospodarcza. Uprzemysłowienie jest bardzo niskie i bazuje na surowcach lokalnych, a przede wszystkim na płodach rolnych i zasobach leśnych. Główne zakłady znajdują się w mieście Augustów, stąd też Gmina odgrywa rolę producenta bazy surowcowej dla przemysłu spożywczego i drzewnego. A najczęściej podejmowana jest tu działalność handlowa, budowlana, transportowa, produkcyjna i usługowa.

Stan rozwoju sektora gospodarczego ma swoje odzwierciedlenie w dochodach podatkowych gmin należących do LGD.

Tabela 10. Dochody podatkowe gmin z obszaru LGD w 2013 r.

JST	Dochód podatkowy gminy
Miasto Augustów	532,60
Gmina Augustów	400,95
Gmina Płaska	845,32
Średni dochód podatkowy dla gmin wchodzących w skład LGD	592,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2013 r. średni dochód podatkowy dla województwa podlaskiego, w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniósł 555,46 zł i był niższy od średniego poziomu dochodu podatkowego dla całej LGD o 37,50 zł.

Szansę na rozwój przedsiębiorczości na obszarze LSR stwarza możliwość rozwoju współpracy transgranicznej oraz dostęp do funduszy unijnych na rozwój niezbędnej infrastruktury oraz podnoszenie kwalifikacji i aktywizację mieszkańców. Ograniczeniem możliwości wykorzystania zewnętrznych źródeł finansowania może być niedostateczna ilość środków własnych na wkład w realizację przedsięwzięć.

1.2. Rolnictwo

Spośród gmin, objętych Lokalną Strategią Rozwoju LGD - Kanał Augustowski, gminą typowo rolniczą jest gmina Augustów. Pomimo przeludnienia agrarnego i związanej z tym niskiej dochodowości w rolnictwie, z pożytkami z użytków rolnych lub zwierząt gospodarskich związana jest większość gospodarstw domowych tej gminy. Tu koncentruje się towarowa produkcja rolnicza obszaru LGD.

Gmina jest terenem o znakomitych warunkach naturalnych, sprzyjających rozwojowi rolnictwa ekologicznego i turystyki. Atutem rolnictwa jest dobry stan środowiska naturalnego oraz pielęgnowana w wielu gospodarstwach tradycyjna kultura rolna.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. na terenie gminy znajduje się 1306 gospodarstw rolnych, w tym 1305 gospodarstw indywidualnych. Średnia wielkość gospodarstwa wynosi 15,3 ha. Ponad 85% gospodarstw prowadzi produkcję roślinną, przy czym największą powierzchnię w uprawach zajmują zboża i ziemniaki. Produkcję zwierzęcą prowadzi 68% gospodarstw (dominuje hodowla bydła, w tym krów). Gmina odgrywa rolę producenta bazy surowcowej dla przemysłu spożywczego i drzewnego. Problemem niezależnym od Gminy może być spadek dochodowości produkcji rolnej, co spowoduje konieczność poszukiwania dodatkowych miejsc pracy poza rolnictwem.

Tabela 11. Źródła dochodów gospodarstw rolnych na obszarze LGD

JST	Liczba gospodarstw ogółem	z dochodem z działalności rolniczej	z dochodem z emerytury i renty	z dochodem z poza-rolniczej działalności gosp.	z dochodem z pracy najemnej	z dochodem z innych źródeł
Miasto Augustów	452	253	61	98	84	46
Gmina Augustów	1 306	1 237	235	186	279	121
Gmina Płaska	740	438	98	252	178	47
razem	14 947	13 299	3 171	2 435	4 615	1 121

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010

1.3. Turystyka

Ziemia augustowska należy do najcenniejszych pod względem przyrodniczym oraz do najbardziej atrakcyjnych pod względem turystycznym obszarów w kraju.

Miasto Augustów i Gmina Płaska posiadają wyjątkowe walory przyrodnicze, turystyczne i uzdrowiskowe, które umożliwiają uprawianie różnorodnych form turystyki aktywnej (wycieczki rowerowe, krajobrazowe, żeglarstwo, kajakarstwo, windsurfing) i wiejskiej (agroturystyka, ekoturystyka). Ponadto w Augustowie znajduje się jeden z nielicznych w Polsce profesjonalny wyciąg elektryczny narciarstwa wodnego.

Na terenie powiatu augustowskiego istnieje 10 rezerwatów przyrody, 55 jezior oraz Kanał Augustowski łączący dwa systemy wodne rzek Wisły i Niemna. Licznie występujące jeziora z niezwykle bogatą linią brzegową są charakterystyczną cechą Ziemi Augustowskiej. Położone wśród lasów, tworzą wraz z łączącymi je rzekami oraz Kanałem Augustowskim malownicze szlaki turystyczne i doskonałą bazę do uprawiania sportów wodnych. Powiat augustowski posiada największą w województwie podlaskim bazę noclegową. Bardzo pręźnie na terenie powiatu augustowskiego rozwija się agroturystyka. Działalność prowadzi ok. 80 gospodarstw, posiadających łącznie ponad 900 miejsc noclegowych.

Położenie geograficzne obszaru LGD sprawia, że dynamika ruchu turystycznego podporządkowana jest warunkom klimatycznym. Dominuje letnia turystyka wypoczynkowa krótko i długookresowa – ponad 60% całorocznego ruchu koncentruje się w miesiącach letnich, szczególnie w okresie wakacyjnym. Ważną rolę odgrywa miasto Augustów, które w 1993 roku uzyskało status uzdrowiska.

Dominującą formą turystyki na terenie obszaru jest turystyka aktywna i krajoznawcza. Jej podstawą są liczne szlaki turystyczne zarówno lądowe, jak i wodne. Opisywane tereny dostarczają doskonałych warunków do rozwoju turystyki pieszej, rowerowej, konnej oraz aktywności związanych ze sportami wodnymi – żeglarstwem i kajakarstwem.

W ostatnim okresie, działalność związana z obsługą ruchu turystycznego wyraźnie się rozwija, w szczególności na terenach wiejskich. Świadczy o tym rosnąca liczba kwater agroturystycznych, wypożyczalni sprzętu, ofert wycieczek, wyżywienia itp. Wyraźnie widoczne są jednak braki w infrastrukturze turystycznej, bądź w standardzie oferowanych usług.

Tabela 12. Baza noclegowa na obszarze LGD wg stanu na koniec 2013 r.

Jednostka terytorialna	obiekty noclegowe ogółem	obiekty całoroczne	miejsca noclegowe ogółem	miejsca noclegowe całoroczne	korzystający z noclegów ogółem	korzystający z noclegów turyści zagraniczni
Miasto Augustów	20	14	1691	1016	50761	12844
Gmina Augustów	1	0	20	0	35	0
Gmina Płaska	5	0	547	0	6155	105
Razem obszar LGD	26	14	2258	1016	56951	12949

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Turystyka na obszarze objętym opracowaniem charakteryzuje się znaczną sezonowością. Na terenie gmin Płaska i Augustów brak jest całorocznych obiektów noclegowych. W dobie prężnego rozwoju rynku turystycznego i coraz wyższych wymagań osób podróżujących konieczna jest dywersyfikacja oferty turystycznej, szczególnie jej poszerzenie o elementy pozwalające na

wydłużenie sezonu turystycznego oraz zapewniające możliwość atrakcyjnego spędzenia wolnego czasu w przypadku niepogody. Istnieje także potrzeba modernizacji i rozwoju infrastruktury turystycznej zarówno przy wykorzystaniu środków krajowych, jak i pomocowych. Ma to ogromne znaczenie biorąc pod uwagę rosnącą konkurencję ze strony innych ośrodków turystycznych.

1.4. Energia odnawialna

Największy udział wśród OZE w powiecie augustowskim ma biomasa. Główne obiekty wykorzystujące biomasę do celów energetycznych znajdują się w gminach Sztabin i Bargłów Kościelny.

Charakter obszaru LSR i istniejące warunki (bogata sieć wód powierzchniowych) sprzyjają budowie elektrowni wodnych, dlatego można się spodziewać, iż w przyszłości ich udział w ogólnej produkcji energii z odnawialnych źródeł będzie odgrywał istotne znaczenie. Na terenie LSR funkcjonują obecnie 2 Małe Elektrownie Wodne o łącznej mocy 280 kW:

- MEW 120 kW (roczna produkcja 840 tys. kWh) - rzeka Netta,
- MEW 160 kW – Rygól, rzeka Czarna Hańcza.

Energia słoneczna na analizowanym obszarze jest wykorzystywana w małym stopniu. Niemniej jednak na terenie obszaru LSR w ostatnich latach instalowanych jest coraz więcej obiektów wykorzystujących energię promieniowania słonecznego. W mieście Augustów w 2012 r. rozpoczęto realizację projektu „Słoneczny Augustów - zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w Augustowie poprzez zastosowanie przyjaznej środowisku energii słonecznej”, dofinansowanego ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013. Przedsięwzięcie polega na zaprojektowaniu i wykonaniu instalacji wspomagających przygotowanie ciepłej wody użytkowej w oparciu o systemy solarne w 196 prywatnych gospodarstwach domowych i 1 obiekcie użyteczności publicznej na terenie Gminy Miasto Augustów. Planowany termin zakończenia inwestycji – 2015 r.

Dokumenty strategiczne takie jak: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Augustowskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 r., Program Ochrony Środowiska dla Gminy Augustów na lata 2014 – 2017 z perspektywą na lata 2018 – 2021, Program Ochrony Środowiska Gminy Płaska, jako jeden z celów strategicznych długookresowych wskazują ograniczanie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Wśród celów krótkoterminowych wymienia się zwiększenie wykorzystania OZE, a do priorytetowych zadań zalicza się ograniczenie zużycia energii (energochłonności) – rezygnacja z konwencjonalnych źródeł pozyskiwania energii na rzecz pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych.

2. Opis rynku pracy (poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia - liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym, charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy)

Na koniec 2013 r. poza rolnictwem indywidualnym zatrudnionych było 6889 osób, natomiast liczba zarejestrowanych bezrobotnych z obszaru LSR wynosiła 2848 osób, w tym 1280 kobiet oraz 1568 mężczyzn.

Tabela 13. Liczba pracujących i bezrobotnych na obszarze LGD w 2013 r.

Jednostka terytorialna	Pracujący ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Bezrobotni ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	Pracujący na 1000 ludności
Miasto Augustów	6281	3307	2974	2206	1000	1206	11,3	205
Gmina Augustów	393	180	213	404	177	227	9,3	57
Gmina Płaska	215	102	113	238	103	135	14,7	82
Razem obszar LGD	6889	3589	3300	2848	1280	1568	11,77	114
Województwo podlaskie	400090	191202	208888	70889	32303	38586	9,33	176

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Wskaźnik realnej aktywności zawodowej ukazuje liczba osób pracujących przypadająca na 1000 mieszkańców. Na obszarze LGD aktywność ta jest mniejsza niż średnia wojewódzka (176 osób) i średnia krajowa (226) i wynosi 114 osób. Jedynie w mieście Augustów wskaźnik ten kształtuje się znacznie powyżej średniej wojewódzkiej, jednak nie przekracza średniej krajowej. W pozostałych gminach jest on ponad dwukrotnie niższy od średniej wojewódzkiej.

Największy odsetek bezrobotnych pośród osób w wieku produkcyjnym występuje w gminie Płaska.

Tabela 14. Struktura bezrobocia na obszarze LGD w 2013 r.

JST	Do 25 roku życia	Długotrwale bezrobotni	Powyżej 50-tego roku życia	Bez kwalifikacji zawodowych	Bez doświadczenia zawodowego	Bez wykształcenia średniego	Samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18-tego roku życia	NiepelnOSPRAWNI
Miasto Augustów	365	1379	630	584	484	1142	157	98
Gmina Augustów	129	251	66	99	158	235	24	7
Gmina Płaska	56	166	46	81	80	148	12	4
Razem	550	1796	742	764	722	1525	193	109

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Największą grupę wśród osób bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne i osoby nie posiadające wykształcenia średniego. W strukturze bezrobotnych zauważalny jest również wysoki udział osób bez kwalifikacji, osób bez doświadczenia zawodowego i osób po 50 roku życia.

W szczególnej sytuacji na rynku pracy znajdują się osoby bezrobotne do 25 roku życia. Często pomimo posiadanego wykształcenia i kwalifikacji, ta grupa osób napotyka na trudności w procesie wejścia na rynek pracy i uzyskania zatrudnienia. Należy pamiętać, że wysokie bezrobocie wśród osób młodych jest również konsekwencją systemu edukacji, ukierunkowanego głównie na zdobywanie wiedzy teoretycznej. Stąd też w opinii pracodawców absolwenci to niejednokrotnie osoby nie przygotowane do świadczenia pracy.

Problemy z podjęciem zatrudnienia mają też osoby po 50 roku życia, które na obszarze LGD stanowią 26,05% ogółu osób bezrobotnych. Główne bariery utrudniające znalezienie pracy przez te osoby to w szczególności: brak umiejętności obsługi nowoczesnych urządzeń technicznych i informatycznych; niedostosowanie kwalifikacji do potrzeb pracodawców; brak/malą ilość ofert pracy.

Sytuacja osób długotrwale bezrobotnych na rynku pracy jest niewątpliwie trudna, ze względu na istnienie szeregu czynników zarówno wewnętrznych (zależne bezpośrednio od osoby bezrobotnej), jak i zewnętrznych (zależne w bardzo małym stopniu lub niezależne od osoby bezrobotnej), które utrudniają trwałe wejście lub powrót na rynek pracy. Niestety osoby długotrwale bezrobotne mają często skomplikowaną sytuację osobistą i zawodową przez co stanowią grupę najbardziej narażoną na wykluczenie społeczne

Dane uzyskane w trakcie spotkań z mieszkańcami potwierdzają przeprowadzoną wyżej diagnozę rynku pracy. Mieszkańcy właśnie te trzy grupy wskazali jako znajdujące się w szczególnie trudniej sytuacji.

Analizując zebrane powyżej informacje można stwierdzić, że grupami defaworyzowanymi pod kątem dostępu do rynku pracy są osoby bezrobotne do 25 roku życia, długotrwale bezrobotne (w tym bez wykształcenia średniego i kwalifikacji zawodowych) oraz osoby powyżej 50 roku życia.

Poważnym problemem rynku pracy jest także fakt, że wynagrodzenia na obszarze LSR kształtują się poniżej średniej krajowej, co nasila negatywne zjawiska związane z odpływem ludzi młodych i wykształconych do innych regionów kraju lub za granicę. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej prezentuje poniższa tabela.

Tabela 15. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej

Jednostka terytorialna	przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej w % (Polska=100)	
	2012	2013
Powiat augustowski	92,0	92,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

3. Przedstawienie działalności sektora społecznego, w tym integracja/rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

3.1. Infrastruktura edukacyjna i przedszkolna

W roku szkolnym 2013/2014 na opisywanym terenie funkcjonowało 59 szkół w tym: 15 szkół podstawowych (w tym 1 specjalna), 11 gimnazjów (w tym 2 specjalne), 6 szkół ponadgimnazjalnych (zlokalizowanych w mieście Augustów, w tym 2 licea ogólnokształcące, 2 technika i 2 szkoły zawodowe). W opisywanych latach w szkołach uczyło się odpowiednio: szkoły podstawowe – 2449 osób, gimnazja – 1264 osoby, szkoły ponadgimnazjalne – 1818 osób. Szkoły te, niezależnie od rodzaju organu prowadzącego osiągnęły wyniki na poziomie średniej wojewódzkiej (dane OKE w Łomży za lata 2013-14).

Wyposażenie szkół w sprzęt TIK jest zróżnicowane. Dane te pochodzą z 2013 roku ponieważ GUS po roku 2013 nie prowadził takich statystyk.

Tabela 16. Wskaźnik komputeryzacji w 2012 r.

Nazwa	udział % szkół wyposażonych w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu		uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów		uczniowie przypadający na 1 komputer z szerokopasmowym dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów
	szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych [%]	gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych [%]	szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych [osoba]	gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych [osoba]	szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży ogółem [osoba]
PODLASKIE	92,10	85,02	10,10	10,53	15,7
Powiat augustowski	79,31	78,57	12,04	13,92	17,8
Miasto Augustów	100,00	50,00	22,49	16,50	19,2
Gmina Augustów	57,14	100,00	8,75	10,32	44,3
Gmina Płaska	100,00	100,00	7,30	74,00	0,0
Ogółem obszar LSR	85,71	83,33	12,85	33,61	21,16

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, 2013 r.

Na obszarze LSR w 2012 r. wskaźnik komputeryzacji zarówno szkół podstawowych, jak i gimnazjów kształtował się poniżej średniej wojewódzkiej. Szczególnie niski był stopień komputeryzacji gimnazjów w mieście Augustów i szkół podstawowych w gminie Augustów. Liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu jest znacznie większa niż w województwie podlaskim, a także powiecie augustowskim.

Gmina Płaska jako jedyna w powiecie augustowskim w latach 2009-2012 zrealizowała w ramach Działania 8.3 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka projekt pt.: „Dostęp do Internetu – szansa na dynamiczny rozwój Gminy Płaska”, w ramach którego wybudowano sieć szerokopasmową i zapewniono bezpłatny dostęp do Internetu następującym grupom beneficjentów: dzieci i młodzież ucząca się z rodzin w trudnej sytuacji materialnej i społecznej uprawniona do uzyskania stypendiów socjalnych, osoby niepełnosprawne ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, rodziny zastępcze, jednostki organizacyjne gminy, w tym szkoły. Wyposażono w sprzęt TIK 200 użytkowników indywidualnych, jednostki organizacyjne gminy, w tym szkoły.

W dobie społeczeństwa informacyjnego możliwość nabycia odpowiednich umiejętności posługiwania się sprzętem komputerowym oraz wykorzystywania internetu jako źródła danych i narzędzia komunikacji jest niezwykle istotnym zadaniem stojącym przed szkołami wszystkich typów. Istnieje potrzeba dokupienia sprzętu komputerowego, ale także częściowo wymiany sprzętu na nowy. W dobie podręczników elektronicznych, a także rozwoju programów e-learningowych wyposażenie szkół w dobrej jakości komputery z dostępem do licznych programów edukacyjnych jest niezbędne.

W okresie 2014/2015 działały na terenie LSR 32 placówki o charakterze przedszkolnym, w których opiekę przedszkolną zapewniano dla 1377 dzieci tj. 86,3% dzieci w wieku 3-6 lat. Jedynie 11 z tych placówek to przedszkola – pozostałe to punkty przedszkolne oraz oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.

Według danych MOPS w Augustowie, GOPS w Augustowie i GOPS w Płaskiej obszar LSR aktualnie zamieszkuje 39 dzieci niepełnosprawnych w wieku 3-6 lat, które mają utrudniony dostęp do placówek przedszkolnych z uwagi na swoją niepełnosprawność.

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

Według danych GUS na obszarze LSR funkcjonuje 1 żłobek i 1 klub dziecięcy (obie placówki w mieście Augustów), które w 2014 roku dysponowały 78 miejscami. W ciągu roku przebywało tam 94 dzieci w wieku 0-3 lat.

3.2. Ochrona zdrowia

Jakość podstawowej opieki zdrowia, zależnej od samorządów gmin i powiatów jest silnie powiązana z jakością życia mieszkańców i ich poczuciem bezpieczeństwa. Ważną rolę w świadczeniu podstawowej opieki medycznej mieszkańcom obszaru LSR pełni miasto Augustów. Znajduje się tu Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szpital im. E. Biernackiego. W mieście ulokowana jest największa liczba przychodni i aptek w powiecie. Ogółem na 1000 mieszkańców powiatu przypada około 4 przychodni (wskaźnik niższy niż średnia wojewódzka). W roku 2013 udzielono 235.733 porady z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. W roku 2014 liczba udzielonych porad spadła o ponad 6.200.

W stosunku do opieki medycznej na najniższym poziomie, gorzej wygląda sytuacja obszaru LSR pod względem opieki szpitalnej. Liczba łóżek przypadająca na 10 000 mieszkańców wynosi około 40 i jest niższa od średniej krajowej, wojewódzkiej i powiatów ościennych.

3.3. Bezpieczeństwo publiczne

W zakresie bezpieczeństwa publicznego obszar LSR obsługuje Komenda Powiatowa Policji w Augustowie. Ponadto w Płaskiej działa Punkt przyjęć interesantów (wtorki 10.00-12.00).

Ogółem w 2013 roku na obszarze powiatu augustowskiego stwierdzono 1026 przestępstw, w tym 630 przestępstw o charakterze kryminalnym, 80 o charakterze gospodarczym, 276 przestępstw drogowych, 43 – przeciwko życiu i zdrowiu, 465 –przeciwko mieniu.

Tabela poniżej prezentuje wskaźniki liczby przestępstw przypadających na 1000 mieszkańców.

Tabela 17. Wskaźnik liczby przestępstw na 1000 mieszkańców w 2013 r.

Nazwa	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców					
	ogółem	o charakterze kryminalnym	o charakterze gospodarczym	drogowe	przeciwko życiu i zdrowiu	przeciwko mieniu
woj. podlaskie	18,70	11,43	1,94	4,29	0,70	8,95
powiat augustowski	17,18	10,55	1,34	4,62	0,72	7,79

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wskaźnik ogólnej liczby przestępstw przypadających na 1000 mieszkańców w 2013 roku kształtował się poniżej średniej wojewódzkiej. Ponadto poziom wykrywalności przestępstw wynosi ogółem 70,6% i kształtuje się powyżej średniej w województwie podlaskim (69%), można więc stwierdzić, że obszar LSR jest stosunkowo bezpieczny.

Na poziom bezpieczeństwa mieszkańców ma także wpływ funkcjonujący na tym terenie system ratowniczo-gaśniczy, który tworzą: Powiatowa Komenda Państwowej Straży Pożarnej w Augustowie, 6 jednostek OSP działających w ramach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

(OSP Augustów Lipowiec, OSP Dalny Las, OSP Gruszki, OSP Netta Druga, OSP Płaska, OSP Topiłówka) oraz 8 jednostek nie należących do KSRG (OSP Jabłońskie, OSP Jeziorki, OSP Kolnica, OSP Mołowiste, OSP Pruska Wielka, OSP Rudawka, OSP Rutki Stare, OSP Strzelcowizna).

3.4. Kultura i sport

Według danych GUS placówki kultury na obszarze LSR w 2014 roku obejmowały 4 ośrodki kultury, 11 bibliotek i filii, 1 kino i 1 muzeum (Muzeum Ziemi Augustowskiej). Infrastrukturę tę uzupełniają liczne świetlice wiejskie, których nie uwzględnia statystyka GUS.

Tabela 18. Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na obszarze LSR w 2014 r.

Nazwa	Liczba obiektów ogółem	Liczba imprez	Liczba uczestników imprez	Grupy artystyczne	Liczba członków grup artystycznych	Liczba kół/klubów	Liczba członków kół/klubów
Powiat augustowski	7	578	136 909	19	212	39	834
Miasto Augustów	2	351	112 860	11	121	19	549
Gmina Augustów	1	104	7 390	2	11	5	50
Gmina Płaska	1	18	3 200	0	0	4	120
Ogółem obszar LSR	4	473	123 450	13	132	28	719

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Oferta kulturalna obszaru skierowana jest do mieszkańców oraz turystów. W 2014 roku zorganizowano na terenie powiatu 13 imprez masowych – wszystkie na terenie miasta Augustów.

Baza sportowa na obszarze LSR jest dość dobrze rozwinięta, zwłaszcza w mieście Augustów. Składają się na nią boiska sportowe ogólnodostępne, boiska i sale gimnastyczne w szkołach, boiska typu „Orlik”. W mieście Augustów działa Elektryczny Wyciąg Nart Wodnych, miejska pływalnia, siłownia oraz wielofunkcyjny miejski stadion sportowy. Działa tu 18 klubów sportowych, z tego 14 w mieście Augustów i 4 w Gminie Augustów.

3.5. Kapitał społeczny

Według stanu na 31 grudnia 2013 r. na obszarze gmin członkowskich LGD zarejestrowanych było 11 spółdzielni, 8 fundacji oraz 115 stowarzyszeń i organizacji społecznych. Najwięcej tego typu podmiotów funkcjonuje w mieście Augustów. Należy podkreślić, że od roku 2009 nastąpił wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, co świadczy o wzroście aktywności społeczności lokalnych. W województwie podlaskim na 10 tys. mieszkańców przypada 34,2 organizacji. Na obszarze LSR wskaźnik ten wynosi 33,3, a więc poniżej średniej wojewódzkiej.

Tabela 19. Podmioty sektora społecznego na obszarze LGD wg stanu na koniec 2013 r.

Jednostka terytorialna	Spółdzielnie	Fundacje	Stowarzyszenia i organizacje społeczne
------------------------	--------------	----------	--

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

	2009	2013	Zmiana %	2009	2013	Zmiana %	2009	2013	Zmiana %
Miasto Augustów	10	10	0	5	7	40	78	86	10,3
Gmina Augustów	1	1	0	0	1	100	16	19	18,8
Gmina Płaska	0	0	0	0	0	0	8	10	25,0
Ogółem obszar LSR	11	11	0	5	8	70	102	115	12,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Do podmiotów sektora społecznego należą przede wszystkim Ochotnicze Straże Pożarne, kluby i stowarzyszenia sportowe (najwięcej tego typu organizacji zlokalizowanych jest w mieście Augustów m.in. klub sportowy Sparta z sekcjami kajakową, narciarstwa wodnego i piłki nożnej, kluby żeglarskie, jeździeckie, sztuk walki, sportów drużynowych itp.; w innych miejscowościach regionu oferta jest bardziej ograniczona).

4. Wskazanie problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz skali tych zjawisk (np. dostęp do miejscowej infrastruktury i kultury, liczba osób objętych opieką społeczną).

4.1. Pomoc społeczna

Zgodnie z danymi GUS w 2013 r. ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 1458 gospodarstw domowych i 4078 osób w tych gospodarstwach, co stanowiło 10,15% ogółu ludności zamieszkującej obszar LGD - Kanał Augustowski.

Tabela 20. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej oraz rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci na obszarze LGD w 2013 r.

Jednostka terytorialna	Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej ogółem	Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego	Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej powyżej kryterium dochodowego	Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem
Miasto Augustów	1117	769	348	941	1758
Gmina Augustów	162	103	59	378	867
Gmina Płaska	179	142	37	143	283
Razem obszar	1458	1014	444	1462	2908

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tabela 21. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w 2013 r. na obszarze LGD

Jednostka terytorialna	Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej	W tym w gospodarstwach poniżej kryterium dochodowego	Udział (%) osób korzystających z pomocy społecznej z ludności ogółem
Miasto Augustów	2846	2090	9,3
Gmina Augustów	663	442	9,5
Gmina Płaska	569	440	21,6
Razem obszar LGD	4078	2972	10,15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej odnotowano w mieście Augustów, jednak odsetek tych osób w liczbie ludności ogółem był najniższy na analizowanym obszarze. Miasto Augustów, jako najliczebniejsza jednostka terytorialna obszaru i jednocześnie bardzo popularna miejscowość turystyczna i wypoczynkowa oferuje lepsze perspektywy w zakresie możliwości samodzielnego utrzymania się. Najwyższy poziom zubożenia notowany jest na terenie gminy Płaska, aż 21,6%. Wśród przyczyn przyznawania pomocy społecznej dominują: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała i ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 22. Wykluczenie społeczne

Grupa/skala	Problemy	Przyczyny problemów
Ubóstwo; 30,83% osób korzystających z pomocy społecznej	-brak dochodu lub niski dochód	- problem ubóstwa sprzężony jest z innymi problemami (bezrobocie, niepełnosprawność), - przyzwyczajenie się do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, - niskie świadczenia z systemu ubezpieczeń społecznych - konieczność opieki nad osobami zależnymi, co wiąże się z brakiem placówek wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych, starszych, utrudnionym dostępem do przedszkoli dla dzieci niepełnosprawnych
Bezrobocie; 27,56% osób korzystających z pomocy społecznej	- długotrwałe bezrobocie	- brak miejsc pracy, - niskie kwalifikacje lub brak wykształcenia, - brak środków finansowych na samodzielne podnoszenie kwalifikacji, - niska aktywność.
Długotrwała choroba; 15,32% osób korzystających z pomocy społecznej	- długi czas oczekiwania na wizyty u specjalistów	- brak funduszy na leczenie w prywatnej służbie zdrowia - niedostateczna baza rehabilitacyjna oraz oferta opieki
Niepełnosprawność; 8,69% osób korzystających z pomocy społecznej	- choroba, - wykluczenie zawodowe	- brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych, - brak odpowiednich placówek wsparcia dziennego, - niedostateczna baza rehabilitacyjna

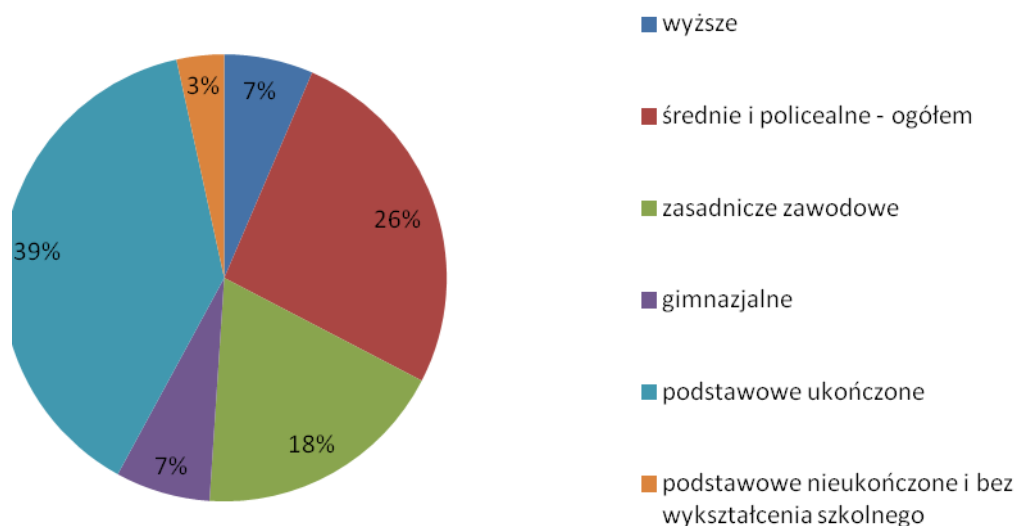
Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

		oraz oferta opieki
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego; 7,78% osób korzystających z pomocy społecznej	- problemy wychowawcze, - problemy szkolne, - przemoc w rodzinie, - ubóstwo, - zagrożenie odebrania dzieci	- brak poprawnych relacji rodzic/dziecko, - nieprawidłowe zarządzanie budżetem domowym, - rozpad więzi rodzinnych

4.2. Poziom wykształcenia mieszkańców

Poziom wykształcenia mieszkańców obszaru jest zróżnicowany. Niekorzystna jest zwłaszcza struktura wykształcenia mieszkańców terenów wiejskich, co ma niewątpliwie wpływ na ich aktywność zawodową oraz poziom przedsiębiorczości.

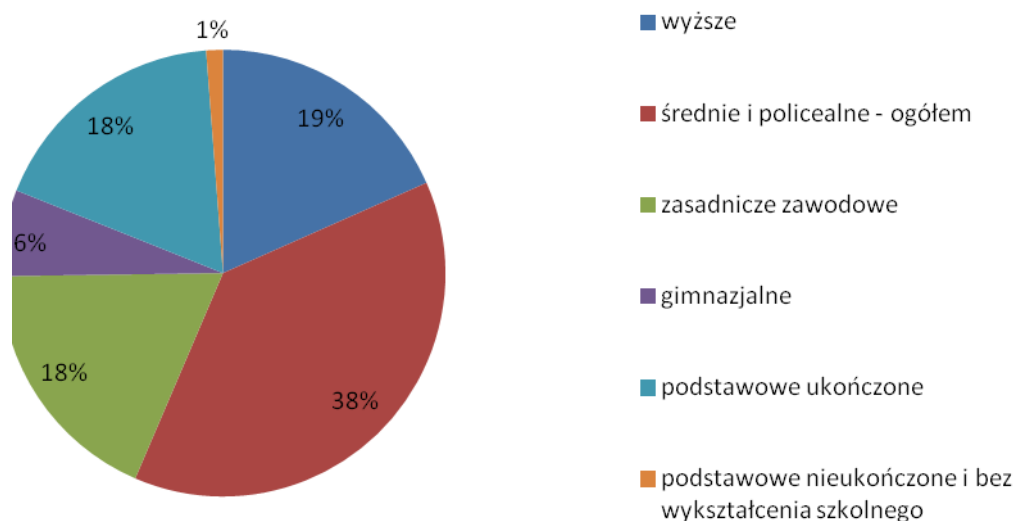
Rysunek 2. Struktura wykształcenia mieszkańców terenów wiejskich obszaru LSR

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Prawie 50% mieszkańców wsi z obszaru LSR to osoby z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym ukończonym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego.

Rysunek 3. Struktura wykształcenia mieszkańców miasta Augustów

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Znacznie lepiej przedstawia się struktura wykształcenia mieszkańców miasta Augustów, gdzie grupa osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym ukończonym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego stanowi 25 %, a ponadto prawie 3-krotnie wyższy jest udział osób z wykształceniem (19 %).

4.3. Problemy społeczne

Badania przeprowadzone wśród mieszkańców obszaru LGD pod koniec listopada 2015 r. pozwoliły na wskazanie najważniejszych z perspektywy badanych osób problemów społecznych. Najczęściej wskazywanymi problemami były: trudności w znalezieniu pracy - 87,5%, mała liczba przedsiębiorstw (mała liczba miejsc pracy) – 79,3%, dostęp do usług ochrony zdrowia - 63,2%, niska aktywność mieszkańców – 45,6%, zły stan techniczny zabytków- 39,3%.

Pytani o kierunki zmian, które poprawiłyby jakość życia w miejscowości zamieszkania, ankietowani na pierwszym miejscu wskazywali działania nakierowane na powstawanie nowych miejsc pracy i walkę z bezrobociem. W drugiej kolejności wskazano na potrzebę poprawy infrastruktury drogowej, a na kolejnym miejscu na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, co bezpośrednio wiąże się z grupami wskazanymi jako defaworyzowane.

Badani mając możliwość samodzielnego wskazania pożądanych zmian udzielili 148 wskazań, dlatego też zostały one pogrupowane tematycznie. W poniższej tabeli ujęto jedynie te, które pojawiały się najczęściej. Wartości procentowe nie sumują się do 100% gdyż badani mogli udzielić trzech odpowiedzi.

Tabela 23. Pożądane zmiany w miejscowości zamieszkania wskazane przez ankietowanych

Wyszczególnienie	%
działania na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy oraz walka z bezrobociem	30,0%
poprawa jakości infrastruktury drogowej (budowa i modernizacja)	28,8%
przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	28,6%
silna gospodarka i przedsiębiorczość (polityka zachęcająca do prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze LGD, tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój infrastruktury	24,2%

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

gospodarczej, podnoszenie kompetencji i edukacja pobudzająca aktywność zawodową)	
rozwój infrastruktury i oferty turystycznej, wydłużenie sezonu turystycznego	16,0%
dbałość o środowisko	16,0%
aktywne promowanie atrakcji obszaru LGD (w tym promocja i rozwijanie marki "Kanał Augustowski")	15,7%
modernizacja i zagospodarowanie obiektów użyteczności publicznej oraz przestrzeni publicznej w celu zwiększenia aktywności społecznej i rekreacyjnej oraz integracji mieszkańców terenów wiejskich (w tym np. inwestowanie w świetlice wiejskie, place zabaw, siłownie zewnętrzne)	11,3%
rozwój edukacji - podnoszenie jakości edukacji, tworzenie żłobków i przedszkoli	6,3%
pozostałe	18,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego mieszkańców obszaru LGD

Wśród działań zdefiniowanych jako pozostałe badani wymieniali m.in. dążenie do ograniczenia migracji młodych ludzi, rozwój oferty kulturalnej, dbałość o walory przyrodnicze, zwiększenie dostępności mieszkań, poprawę dostępności opieki zdrowotnej, wdrażanie programów i szkoleń podnoszących kwalifikacje mieszkańców oraz zwiększenie zaangażowania i partycypacji społecznej.

Wskazania dla trzech najważniejszych zmian, które powinny wystąpić na całym obszarze objętym LSR były bardzo podobne. Nieznaczne różnice wystąpiły w rozkładzie procentowym odpowiedzi. W tym przypadku ankietowani znowu wskazali konieczność tworzenia nowych miejsc pracy oraz budowy i modernizacji infrastruktury drogowej. Większy nacisk położony został na rozwój oferty turystycznej i kulturalnej regionu.

Wskazane przez mieszkańców kierunki działań w ramach wdrażania LSR, możliwe do dofinansowania ze środków EFS:

- 1) Bezzwrotne wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej obejmujące: indywidualne doradztwo w zakresie przygotowania biznes planu, dotację inwestycyjną, wsparcie pomostowe
- 2) Projekty aktywności lokalnej - wsparcie skierowane do środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności do lokalnych społeczności na obszarach zdegradowanych objętych rewitalizacją, odbywające się z wykorzystaniem m.in. instrumentów aktywnej integracji o charakterze społecznym, zawodowym, edukacyjnym, zdrowotnym
- 3) Organizacja opieki nad dziećmi do lat 3 w formach pozainstytucjonalnych (opiekun dzienny)
- 4) Zapewnienie większej dostępności wysokiej jakości edukacji przedszkolnej.

4.4. Grupy defaworyzowane

W oparciu o dokonaną analizę społeczno-gospodarczą obszaru LGD, wyniki konsultacji i badań, biorąc pod uwagę możliwości jakie daje Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 określono grupy defaworyzowane oraz rodzaje działań mających na celu pomoc tym osobom.

1) Osoby będące w gorszej sytuacji na rynku pracy

Bezrobotni do 25 roku życia, w tym bez doświadczenia zawodowego (550 osób wg stanu na koniec 2013 r.) – to najbardziej aktywna grupa w poszukiwaniu pracy. Należy tu przede wszystkim

zwrócić uwagę na tendencje panujące wśród młodych ludzi, związane z dłuższym okresem kształcenia się, co skutkuje późniejszym wkraczaniem na rynek pracy oraz na niekorzystną dla młodych osób sytuacją na rynku pracy. Osoby należące do tej kategorii wiekowej najczęściej zwracają się do urzędu pracy o pomoc i wsparcie w wejściu na rynek pracy. Główne bariery utrudniające znalezienie pracy przez bezrobotnych do 25 roku życia to w szczególności: brak doświadczenia zawodowego; zbyt niskie wynagrodzenie oferowane przez pracodawców; brak umiejętności/uprawnień przydatnych na rynku pracy; niedostosowane do wymagań pracodawców kwalifikacje; obawa przed kontaktem/rozmową z pracodawcą; stereotypy wśród pracodawców; brak/mała ilość ofert pracy; niestabilność, niezdecydowanie.

Bezrobotni długotrwale (1796 osób wg stanu na koniec 2013 r.) – to osoby pozostające w rejestrach powiatowych urzędów pracy łącznie przez ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. Sytuacja tych osób na rynku pracy jest niewątpliwie trudna ze względu na istnienie szeregu czynników zarówno wewnętrznych (zależne bezpośrednio od osoby bezrobotnej), jak i zewnętrznych (zależne w bardzo małym stopniu lub niezależne od osoby bezrobotnej), które utrudniają trwałe wejście lub powrót na rynek pracy. Niestety osoby długotrwale bezrobotne mają często skomplikowaną sytuację osobistą i zawodową przez co stanowią grupę najbardziej narażoną na wykluczenie społeczne. Długoletnie pozostawanie poza rynkiem pracy staje się często barierą w powrocie do życia zawodowego. Główne bariery utrudniające znalezienie pracy przez osoby długotrwale bezrobotne to w szczególności: brak lub niskie wykształcenie; brak doświadczenia zawodowego; dezaktualizacja wiedzy, umiejętności, uprawnień; bariery wewnętrzne (lęk przed pracodawcą, obawa przed niesprostaniem nowym zadaniom zawodowym); brak oparcia w rodzinie, otoczeniu; zaniżona samoocena; poczucie bezradności; brak motywacji; przyzwyczajenie do korzystania z pomocy społecznej; brak środków finansowych na aktywne poszukiwanie pracy; długa przerwa w pracy; brak/mała ilość ofert pracy.

Bezrobotni bez średniego wykształcenia (1525 osób wg stanu na koniec 2013 r.) – to osoby, które należą także do grupy bezrobotnych długotrwale. Niskie wykształcenie utrudnia wejście na rynek pracy.

Bezrobotni powyżej 50 roku życia (742 osoby wg stanu na koniec 2013 r.) - sytuacja tych osób na rynku pracy jest niewątpliwie trudna. Składa się na nią wiele czynników zarówno zewnętrznych dotyczących bezpośrednio zjawisk zachodzących na rynku pracy, jak i wewnętrznych dotyczących bezpośrednio samych bezrobotnych, którzy w sytuacji pozostawania bez pracy mają trudności w powrocie na rynek pracy. Osoby z tej grupy wiekowej potrzebują zwiększonego wsparcia urzędów pracy przy powrocie do aktywności zawodowej. Długotrwały brak pracy wpływa niekorzystnie na sytuację na rynku pracy osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia, stwarzając realne zagrożenie wykluczeniem społecznym. Główne bariery utrudniające znalezienie pracy przez osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia to w szczególności: brak umiejętności obsługi nowoczesnych urządzeń technicznych i informatycznych; niedostosowanie kwalifikacji do potrzeb pracodawców; brak/mała ilość ofert pracy; bariery wewnętrzne (lęk przed pracodawcą, zmianami, przywiązanie do wykonywania określonych czynności); brak środków finansowych na aktywne poszukiwanie pracy; długa przerwa w pracy; problemy zdrowotne; ograniczona mobilność; stereotypy wśród pracodawców.

2) Osoby w wieku powyżej 50 lat

Liczba osób w tej grupie systematycznie wzrasta na obszarze LGD. Świadczy to o postępowaniu procesu starzenia się społeczeństwa. Według stanu na koniec 2013 r. liczebność tej grupy wynosiła 18322 osoby i stanowiła 41,18% ogółu mieszkańców obszaru LGD. Grupa osób powyżej 50 roku życia narażona jest na wykluczenie społeczne z wielu powodów. W grupie tej należy wyróżnić osoby w wieku 50-64 lata (8023 osoby), które w przypadku utraty pracy mają poważne problemy w jej znalezieniu. Obecnie na obszarze LGD obserwuje się deficyt odpowiednich szkoleń i form

uczenia się wspomagających skutecznie osoby w wieku 50+ oraz 60+ do przystosowania się bądź lepszemu funkcjonowaniu na rynku pracy. Podkreślić należy, że osoby te posiadają duży potencjał i wiedzę, co aktualnie nie jest wystarczająco wykorzystywane. Inne problemy dotyczą osoby powyżej 65 roku życia, zwłaszcza na terenach wiejskich. Problemy ze zdrowiem, utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, brak oferty spędzania czasu wolnego, doświadczanie przemocy biernej (zaniedbanie) i czynnej, utrudniony dostęp do usług opiekuńczych, powodują, że osoby te spychane są na margines społeczeństwa.

3) Dzieci i młodzież do 25 roku życia

Na obszarze LGD liczba osób w wieku do 25 roku życia stale maleje, na koniec 2013 r. wynosiła 11428 (9,1%-wy spadek w stosunku do 2009r.). Aktywność mieszkańców i ich zaangażowanie w rozwój obszaru powinna być kształtowana od najmłodszych lat. Wymaga tego kompleksowe i długofalowe podejście do poprawy warunków życia na obszarze LSR. Budowanie potencjału młodych mieszkańców obszaru LGD stworzy lepsze warunki rozwoju obszaru LSR w przyszłości i przyczyni się do zachowania trwałości efektów wdrażania LSR. W grupie tej należy wyróżnić dzieci i młodzież zagrożoną wykluczeniem społecznym ze względu na funkcjonowanie w rodzinach przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz dzieci niepełnosprawne w wieku przedszkolnym.

4) Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym

Ogółem na obszarze LSR 1458 rodzin korzystało z pomocy społecznej, w tym 4078 osób w tych rodzinach. W grupie tej przeważają osoby dotknięte ubóstwem, osoby bezrobotne, niepełnosprawne, osoby z długotrwałą, ciężką chorobą oraz osoby bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Grupa ta charakteryzuje się niską aktywnością społeczną i zawodową. Wymaga wsparcia w zakresie możliwości powrotu na rynek pracy (podnoszenie kwalifikacji, nowe miejsca pracy), stworzenia oferty usług opiekuńczych i doradczych.

Rodzaje oraz proponowane kierunki wsparcia grup defaworyzowanych przedstawia poniższe zestawienie.

Osoby będące w gorszej sytuacji na rynku pracy

- Reintegracja społeczna i zawodowa (EFS – typy projektu 7)
- Wsparcie w procesie zakładania działalności gospodarczych dla osób długotrwale bezrobotnych od 30 roku życia (EFS – typ projektu 3)
- Przygotowanie obiektów, w których świadczone są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej (EFRR – typ projektu 8)

Osoby w wieku powyżej 50 lat

- Realizacja programów aktywizacji i integracji (EFS – typy projektów 6a, 6b, 6c)
- Edukacja w tym zwłaszcza włączenie elektroniczne (EFRR – typ projektu 6)
- Zagospodarowanie czasu wolnego (EFRR – typ projektu 5, 7, 9)

Dzieci i młodzież do 25 roku życia

- Zapewnienie większej dostępności wysokiej jakości edukacji przedszkolnej (EFS – typy projektów 4a, 4b, 4c typ 4c może być realizowany wyłącznie, jako uzupełnienie działań wskazanych w typie projektu 4a lub 4b. Utworzenie miejsc w placówkach przedszkolnych dla dzieci niepełnosprawnych (EFS – typ projektu 4a)
- Wsparcie małych szkół kształcenia ogólnego (EFS – typy projektów 5a, 5d)
- Program Aktywności Lokalnej (EFS – typ projektu 6)
- Zagospodarowanie czasu wolnego (EFRR – typ projektu 5, 7, 9)

Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym

- Reintegracja społeczna i zawodowa (EFS – typy projektu 7)

- Wsparcie w procesie zakładania działalności gospodarczych dla osób długotrwale bezrobotnych od 30 roku życia (EFS – typ projektu 3)
- Wsparcie w zakresie podnoszenia kwalifikacji (EFS – typ projektu 6b, 6c, 7)
- Wsparcie dla rodzin w rozwoju i samodzielnym wypełnianiu funkcji społecznych (EFS – typ projektu 10 b)
- Wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania środowiskowych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (EFS – typ projektu 10 a)
- Przygotowanie obiektów, w których świadczone są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej (EFRR – typ projektu 8).

5. Wykazanie wewnętrznej spójności obszaru LSR (innej niż spójność przestrzenna).

5.1. Spójność geograficzna i przyrodnicza

Obszar Lokalnej Strategii Rozwoju LGD - Kanał Augustowski obejmujący Miasto Augustów, gminy Augustów i Płaska wyróżnia się na skalę międzynarodową unikatowym charakterem środowiska. Ponad 60% obszaru LSR objęte jest różnymi systemami ochrony przyrody. Cała Puszcza Augustowska podlega ochronie w ramach programu Natura 2000 jako dziedzictwo przyrodnicze Europy w ramach Dyrektywy Siedliskowej. UE jako Siedlisko „Puszcza Augustowska” i w ramach Dyrektywy Ptasiej jako „Ostoja Augustowska”. Z jednej strony tak liczne obszary chronione stanowią o wyjątkowości obszaru LSR, z drugiej jednak stanowią ograniczenie w zakresie realizacji inwestycji infrastrukturalnych.

Drugim niezwykle cennym i atrakcyjnym wyróżnikiem obszaru jest system wodny Kanału Augustowskiego i połączonych z nim rzek Rospuda – Netta i Czarna Hańcza. Kanał Augustowski to najcenniejszy zabytek budownictwa wodnego w Polsce. Trasa Kanału Augustowskiego liczy ponad 102 km i przebiega przez Białobrzegi, a następnie przez Augustów, skąd prowadzi przez jeziora i stawy: Necko, Białe, Studzieniczne, Ślepe, Staw Gorczycki, Orlewo, Paniewo, Krzywe i Mikaszewo Duże i Małe, Mikaszówek. Na jego szlaku położone są znane wsie letniskowe: Studzieniczna, Płaska, Mikaszówka, a nadto - nad pobliskim jeziorem Serwy - wsie: Serwy, Sucha Rzeczka i Mołowiste.

System wodny Kanału Augustowskiego reguluje 18 śluz (4 na terytorium Białorusi). Od śluzy Dębowo (109,92 m n.p.m.) do śluzy Gorczyca (124,73) wyrównują one wznoszącą się różnicę poziomów, która wynosi 14,81 m. Od szczytowego punktu w Gorzycy (124,73 m n.p.m.) poziom wód przez kolejne śluzy, aż do ostatniej w Niemnowie (92,96 m n.p.m.) obniża się o 31,77 m. Niedobór wody od śluzy Swoboda uzupełnia – przez ciek Suchej Rzeczki - jezioro Serwy oraz poniżej śluzy Sosnówek rzeka Czarna Hańcza, w części południowej Kanału podobną rolę pełni jezioro Sajno. Poprzez jeziora Rospuda Augustowska i Necko ze szlakiem Kanału łączy się rzeka Rospuda.

5.2. Spójność historyczna i kulturowa

Wyznacznikiem wspólnej historii tych ziem są liczne ślady obecności plemion jaćwieskich zamieszkujących tereny Puszczy Augustowskiej na początku ubiegłego tysiąclecia. Ziemia ta przetrwała wspólnie również okres zaborów. Przynależała do zaboru rosyjskiego wchodząc w skład Guberni Augustowskiej. Mieszkańców tej ziemi zawsze cechował niezwykle patriotyzm i dzielność w walce z wrogami. Rozsiane po tej ziemi są pamiątki po powstańcach listopadowych i styczniowych, kamienie przypominające bitwy i potyczki. Równie dzielnie stawiali augustowianie

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

w czasie II wojny światowej w oddziałach Armii Krajowej. Ich bohaterski czyn upamiętnia jedyne w Polsce Północno – Wschodniej Muzeum Armii Krajowej w Janówce (gm. Augustów).

Mieszkańców Ziemi Augustowskiej cechuje też wielka tolerancja i umiejętność obcowania z ludźmi innej narodowości czy wyznania. Od końca XVIII wieku zamieszkali na tej ziemi Staroobrzędowcy, Rosjanie, którzy musieli opuścić swoją ojczyznę z powodu konfliktu religijnego w obrębie prawosławia. Tutaj znaleźli swoją drugą ojczyznę i od dwustu lat współtworzą jej historię.

Rozdział IV Analiza SWOT

Bazując na diagnozie obszaru oraz na konsultacjach społecznych przeprowadzonych w gminach należących do Lokalnej Grupy Działania - Kanał Augustowski opracowana została zbiorcza analiza SWOT dla całego obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju.

Silne strony	Odniesienie do diagnozy	Słabe strony	Odniesienie do diagnozy
SFERA SPOŁECZNA			
– spójność i bogactwo kulturowe obszaru	Rozdział V.2	– sytuacja na rynku pracy (ilość i dostępność miejsc pracy)	Rozdział III.2
– działalność uzdrowiska Augustów	Rozdział III.1	– wysokie bezrobocie	Rozdział III.2
– rozwinięta baza obiektów sportowych, kulturalnych i rekreacyjnych	Rozdział III.1.3, III.3	– wysoki odsetek osób bez wykształcenia średniego, ludzi młodych, osób po 50 roku życia i długotrwale bezrobotnych wśród osób bezrobotnych	Rozdział III.2
– warunki do rozwoju sportów wodnych i aktywnego wypoczynku	Rozdział III.1.3, III.3	– niski wskaźnik aktywności zawodowej mieszkańców	Rozdział III.2
– miasto Augustów, jako zaplecze edukacyjne i usługowe	Rozdział III.3	– utrudniony dostęp do placówek przedszkolnych dla dzieci niepełnosprawnych	Rozdział III.3.1
– stosunkowo niska przestępczość	Rozdział III.3	– niedostateczne wyposażenie szkół w sprzęt TIK zwłaszcza w mieście Augustów i gminie Augustów	Rozdział III.3.1
– wysoki poziom bezpieczeństwa	Rozdział III.3	– wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej zwłaszcza w gminie Płaska	Rozdział III.4.1
		– usługi ochrony zdrowia (liczba poradni i zakładów opieki zdrowotnej, aptek, dostępność lekarzy specjalistów)	Rozdział III.3.2
		– niekorzystna struktura	Rozdział

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

		wykształcenia mieszkańców wsi	III.4.2
Szanse		Zagrożenia	
– możliwość wykorzystania zasobów kulturowych i środowiskowych w rozwoju i promocji obszaru	Rozdział III.4.2	– niewystarczające zaangażowanie społeczności lokalnych w rozwój obszaru	Rozdział III.3.2
– powstawanie organizacji pozarządowych	Rozdział III.3.5	– postępowanie procesu ubożenia mieszkańców	Rozdział III.4.1
– inwestycje w infrastrukturę społeczną i rekreacyjną	Rozdział 4.3	– zjawisko wykluczenia społecznego	Rozdział III.4.1
– dostęp do funduszy unijnych	Rozdział III.4.3	– postępujący wzrost bezrobocia, zwiększanie się liczby osób długotrwale bezrobotnych „dziedziczenie bezrobocia”	Rozdział III.2
SFERA GOSPODARCZA			
Silne strony		Słabe strony	
– rozwinięty „przemysł” turystyczny	Rozdział III.1.3	– niedostateczna liczba nowych miejsc pracy	Rozdział III.2
– miasto Augustów, jako znaczący rynek pracy	Rozdział III.1.1	– niska przedsiębiorczość mieszkańców, obniżający się wskaźnik przedsiębiorczości	Rozdział III.1.1
– rozwinięte rolnictwo w Gminie Augustów	Rozdział III.1.2	– niski poziom wynagrodzeń	Rozdział III.2
– działalność dużych zakładów pracy w mieście Augustów	Rozdział III.1.1	– niedoinwestowana oferta turystyczna i rekreacyjna	Rozdział III.1.3
– duża liczba mikro i małych firm	Rozdział III.1.1	– niekorzystne warunki glebowe i klimatyczne dla rolnictwa	Rozdział III.1.2
Szanse		Zagrożenia	
– tworzenie nowych miejsc pracy w wyniku wspierania przedsiębiorczości lokalnej	Rozdział III.4.3	– nieopłacalność produkcji rolnej, konieczność poszukiwania miejsc pracy poza rolnictwem	Rozdział III.1.2
– rozwój postaw przedsiębiorczych mieszkańców	Rozdział III.4.3	– zmniejszone możliwości w zakresie absorpcji środków z Unii Europejskiej wynikające ze zmniejszenia dochodów gmin i braku środków na wkład własny	Rozdział III.1.1
– dalszy wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru, rosnące zapotrzebowanie na usługi turystyczne w regionach o wysokich walorach przyrodniczych	Rozdział III.1.3	– ograniczenie popytu na towary i usługi wynikające ze zmniejszającego się dochodu rozporządzalnego	Rozdział III.2
– polityka zachęcająca do prowadzenia działalności gospodarczej	Rozdział III.4.3	– konkurencja ze strony innych miejscowości, zwłaszcza w sektorze turystycznym	Rozdział III.1.3
– rozwój współpracy międzynarodowej w obszarach przygranicznych	Rozdział III.1.1		
– dostęp do funduszy unijnych nakierowanych na podnoszenie kwalifikacji, wspieranie przedsiębiorczości i rozwój lokalny	Rozdział III.1.1		
SFERA PRZESTRZENNO-			

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

EKOLOGICZNA			
Silne strony			Słabe strony
– mało przekształcone i zanieczyszczone środowisko naturalne	Rozdział III.1.3, III.5.1	– niska dostępność transportowa, niska jakość infrastruktury drogowej	Rozdział III.4.3
– wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe obszaru, duża liczba zbiorników wodnych, kompleks Puszczy Augustowskiej	Rozdział III.1.3, III.5.1	– liczne obszary i obiekty wymagające rewitalizacji	Rozdział III.1.4, III.4.3
– korzystne warunki dla rozwoju odnawialnych źródeł energii	Rozdział III.1.4	– niedostateczne wykorzystanie potencjału regionu w zakresie wykorzystania OZE	Rozdział III.1.4
– korzystne warunki dla rozwoju turystyki i rekreacji przyjaznej dla środowiska	Rozdział III.1.3		
Szanse			Zagrożenia
– dostęp do funduszy UE na inwestycje proekologiczne i infrastrukturalne	Rozdział III.1.4	– rosnące zagrożenia dla środowiska naturalnego wynikające z niewielkiego wykorzystania energii odnawialnej	Rozdział III.1.4
– korzystna polityka władz regionu w zakresie zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Rozdział III.1.4	– ograniczenia w realizacji inwestycji z uwagi na znaczną powierzchnię obszarów chronionych	Rozdział III.5.1

Wnioski z analizy w sferze rozwoju społeczno-gospodarczego

Zdiagnozowane w ramach analizy SWOT mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia w poszczególnych sferach przenikają i nakładają się wzajemnie. Występujące zjawiska oddziałują na siebie, poprzez efekt synergii wzmacniając zarówno pozytywne, jak i negatywne tendencje. Jednocześnie, istniejące problemy mogą zostać wyeliminowane poprzez wykorzystanie szans stojących przed obszarem objętym LSR. Brak działań prowadzi będzie natomiast do nasilenia się zjawisk negatywnych. Dlatego też, w niniejszym rozdziale dokonano podsumowania przeprowadzonej analizy SWOT wraz z określeniem powiązań pomiędzy poszczególnymi zaobserwowanymi zjawiskami, najistotniejszymi z punktu widzenia funkcjonowania obszaru i jego dalszego rozwoju.

Analiza głównych czynników decydujących o rozwoju wskazuje jednoznacznie na możliwość **turystycznego rozwoju** obszaru LGD - Kanał Augustowski. Atutem tych terenów są wybitne walory przyrodniczo-krajobrazowe, bogate dziedzictwo kulturowe, a także korzystne warunki do atrakcyjnego wypoczynku i uprawiania różnego rodzaju sportów. Walory te należy wykorzystać w rozwoju i promocji obszaru objętego Lokalną Grupą Działania – Kanał Augustowski, pamiętając jednocześnie o wrażliwej kwestii środowiska. Stąd też niezbędne są działania na rzecz coraz większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, aby nie pogarszać stanu środowiska. Z analiz wynika, że dotychczas potencjał regionu w zakresie OZE jest słabo wykorzystany.

Wraz z mało zmienionym działaniem człowieka i czystym środowiskiem naturalnym oraz rosnącym zapotrzebowaniem na naturalną żywność jest to idealne miejsce na inwestowanie w wytwarzanie **zdrowej i ekologicznie czystej żywności**. W tej sferze mogą powstawać nowe miejsca pracy na wsi.

Rolnictwo i leśnictwo, obok turystyki, są znaczącymi gałęziami w rozwoju obszaru. Jest to możliwe dzięki dużemu udziałowi obszarów leśnych, wysokiemu arealowi użytków rolnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca oraz dużemu udziałowi trwałych użytków zielonych,

stanowiących bazę paszową dla rozwoju hodowli bydła. Obszar LSR LGD - Kanał Augustowski wyróżnia dobrze wyspecjalizowana produkcja mleczarska, może również w większym stopniu wyróżniać produkcja i usługi oparte o wykorzystanie drzewa i runa leśnego.

Największym problemem jest **słabość ekonomiczna i niski potencjał inwestycyjny** obszaru. Są to problemy dotyczące nie tylko tej części powiatu augustowskiego lecz całego regionu. Ma to swoje podłoże w wieloletnich zapóźnieniach w rozwoju infrastruktury technicznej, społecznej i kulturalnej, w dostępności nowoczesnych mediów. Są to typowe efekty peryferyjnego traktowania regionu w przeszłości we wszystkich dziedzinach życia. Biorąc pod uwagę rozwój turystyki jako jednej z wiodących dziedzin gospodarczych, pożądane będą inwestycje w zakresie modernizacji/odbudowy infrastruktury związanej z dziedzictwem kulturowym regionu.

Słabą stroną obszaru LSR jest również stosunkowo **niska aktywność społeczna mieszkańców**. Przejawia się to w małej ilości inicjatyw i organizacji pozarządowych działających na tym terenie. Również **niska jest aktywność w sferze przedsiębiorczości**. Na terenach wiejskich głównymi miejscami pracy mieszkańców obszaru poza rolnictwem są placówki oświatowe i urzędy. Funkcjonujące na rynku podmioty gospodarcze charakteryzują się niską kondycją finansową. Nie mogą intensywnie inwestować w rozwój i ograniczają zatrudnienie. **Brak wystarczającego wsparcia dla rozwoju postaw przedsiębiorczości** wśród osób bezrobotnych, biernych zawodowo, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

Niekorzystna struktura wykształcenia mieszkańców wsi – osoby z wyższym wykształceniem stanowią tylko 7% ogółu mieszkańców, stanowi to barierę dla przemian, nie sprzyja rozwojowi i racjonalizacji produkcji, przeobrażeniu i przystosowaniu gospodarstw rolnych do warunków gospodarki rynkowej, jak również utrudnia reorientację zawodową i podejmowanie nowych inicjatyw gospodarczych. Działania na rzecz poprawy tej sytuacji należy podjąć już w stosunku do najmłodszych mieszkańców, poprawiając warunki edukacji i dostęp do edukacji przedszkolnej także dla dzieci niepełnosprawnych. Pozwoli to na wykształcenie postaw przedsiębiorczych oraz pro-społecznych.

Bezrobotni to grupa o najczęściej niskich kwalifikacjach, co przy niskiej mobilności przestrzennej tej grupy stanowi barierę w poszukiwaniu pracy. Zjawisko to prowadzi do pauperyzacji ludności. **Wysoki odsetek osób korzystających z opieki społecznej** świadczy o niezaradności i dużym zagrożeniu w postaci wykluczenia społecznego, zwłaszcza osób z grup defaworyzowanych. Dodatkowo sytuację tę pogarsza brak kompleksowej oferty edukacyjnej; opiekuńczo-wychowawczej, profilaktycznej dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, co wynika pośrednio z braku współpracy, woli tworzenia partnerstw na rzecz szerokiego porozumienia i współpracy międzysektorowej.

Szansą na poprawę sytuacji w tym zakresie jest **wsparcie finansowe** działań zarówno na szczeblu krajowym jak i lokalnym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Rozdział V Cele i wskaźniki

1. Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć oraz uzasadnienie ich sformułowania w oparciu o konsultacje społeczne i powiązanie z analizą SWOT i diagnozą obszaru.

Cele ogólne i szczegółowe LSR sformułowane zostały po przeprowadzeniu konsultacji z członkami Lokalnej Grupy Działania oraz po dokonaniu analizy silnych i słabych stron, szans i zagrożeń rozwoju obszaru objętego strategią. Przy wyborze celów kierowano się zakresem potrzeb zgłaszanych przez poszczególne samorządy oraz podmioty społeczne i gospodarcze, w powiązaniu

z celami i zakresem operacji przewidzianych do finansowania w ramach RPO Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020.

Punktem odniesienia do ustalania celów ogólnych i szczegółowych oraz przedsięwzięć je realizujących była ocena jakości życia mieszkańców przez pryzmat wykorzystania zasobów obszaru dla jego rozwoju, stanu środowiska naturalnego, warunków prowadzenia działalności gospodarczej, sytuacji na rynku pracy, a także zagrożeń wykluczeniem społecznym na obszarze LSR. Ocena ta umożliwiła dokonanie hierarchizacji czynników zidentyfikowanych w analizie SWOT, co w konsekwencji umożliwiło sformułowanie celów najbardziej pożądanym do realizacji.

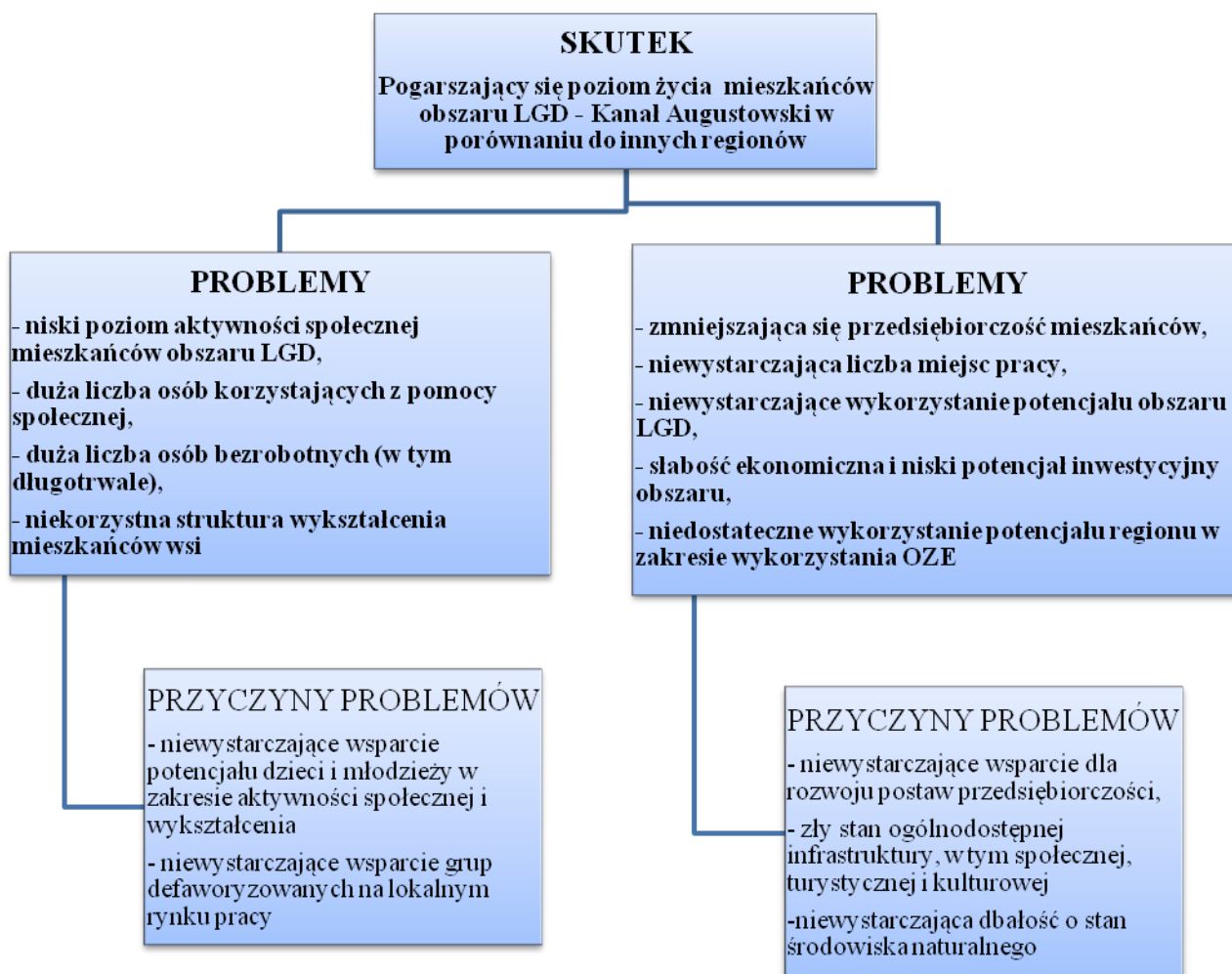
Szczególną wagę podczas opracowywania analizy i procesu formułowania celów przywiązano do spraw związanych z obszarem przedsiębiorczości. Obszar LGD charakteryzuje się stosunkowo niskim poziomem przedsiębiorczości, a co gorsze w latach 2009-2013 odnotowano 8%-owy spadek wskaźnika przedsiębiorczości dla obszaru LGD. Wskaźnik ten jest niekorzystny nawet dla miasta Augustowa. Rozwój przedsiębiorczości hamowany jest przez problemy występujące na rynku pracy. Wyeliminowanie tych słabych stron jest niezbędne do stworzenia lepszych warunków dla utrzymania i tworzenia miejsc pracy. Sprzyjać temu będzie także wykorzystanie szans stwarzanych dla obszaru poprzez działania wymuszające wprowadzanie rozwiązań innowacyjnych, nowoczesnych technologii oraz rozwiązań w postaci partnerstwa trójsektorowego.

Jednym z najważniejszych problemów, z jakim musi się zmierzyć LGD - Kanał Augustowski jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu związanemu przede wszystkim z problemem bezrobocia, które jest najczęstszą przyczyną spychającą ludzi na margines życia społecznego. W działaniach związanych z przeciwdziałaniem wykluczeniu sprzyjać LGD będą ogólne tendencje do włączania osób wykluczonych podejmowane przez instytucje na poziomie ponadlokalnym oraz wzrastająca aktywność organizacji pozarządowych. Działania LGD w zakresie tworzenia miejsc pracy, będą miały na celu także ograniczenie negatywnego wpływu zagrożeń w postaci niekorzystnych zmian demograficznych, ubożenia społeczeństwa, czy zmniejszania nakładów na opiekę społeczną.

Ważnym wyzwaniem stojącym przed LGD jest stwarzanie warunków rozwojowych dla mieszkańców obszaru, w tym dla osób z grup defaworyzowanych. Mała aktywność społeczna mieszkańców wymaga wsparcia, również z powodu braków w występującej infrastrukturze zapewniającej sprawną organizację i funkcjonowanie w obywatelskich formach aktywności społecznych. Aktywność ta jest również hamowana przez postawy społeczne wynikające z bezrobocia czy poziomu wykształcenia. Z tego względu, dla zachowania integralności wspólnoty LGD, konieczne jest podjęcie działań zmierzających do zachowania i podniesienia aktywności mieszkańców poprzez większe zaangażowanie ich w działalność kulturalną, edukacyjną czy sportową. Działania te powinny przynieść pozytywne efekty zarówno w sferze społecznej (podtrzymanie tożsamości i przywiązania do obszaru LGD, większa integracja społeczna, zahamowanie migracji), jak i gospodarczej (wykorzystanie oddolnych inicjatyw mieszkańców do poprawy wizerunku i uatrakcyjnienia pobytu turystów).

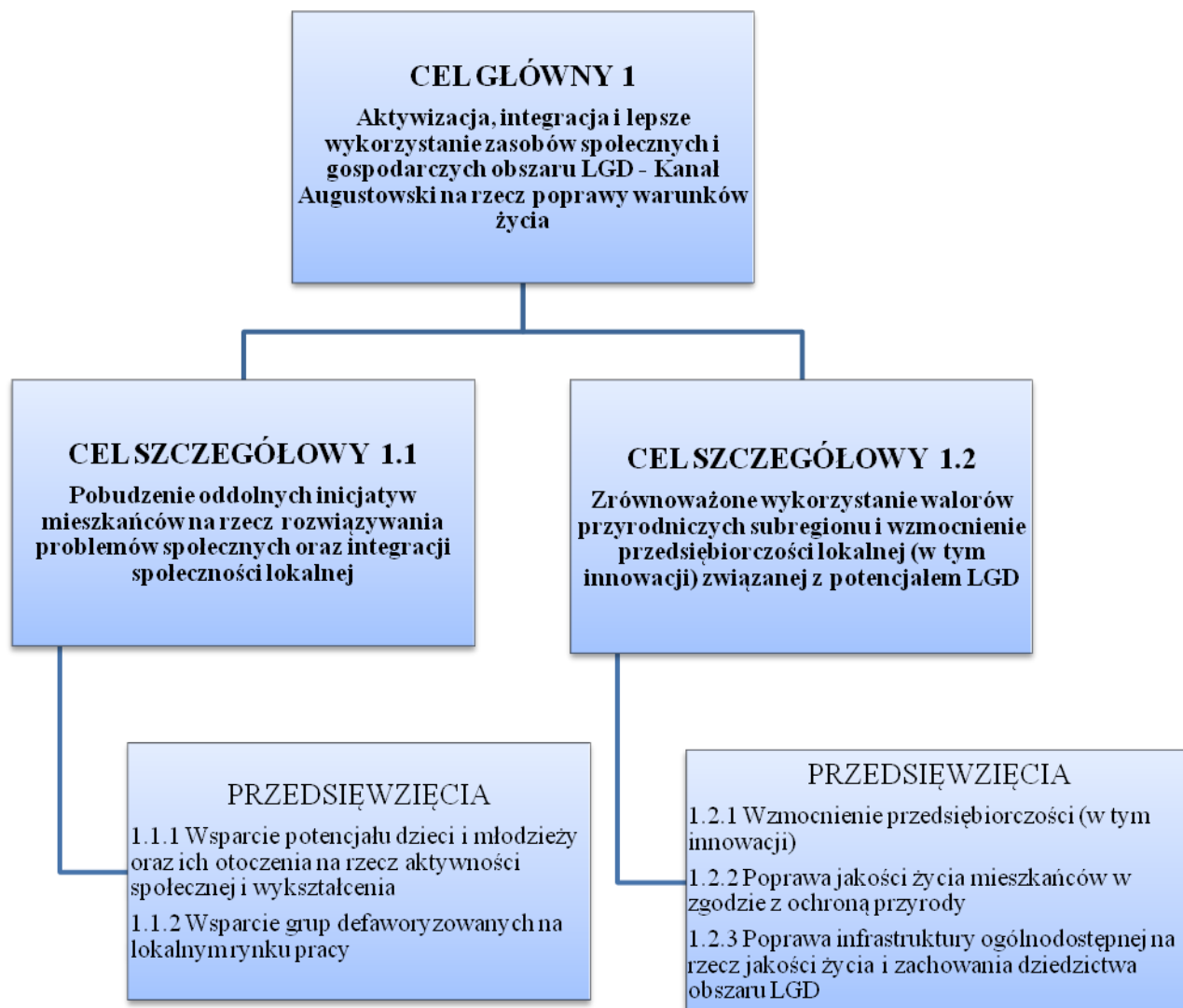
Niżej przedstawiono drzewo problemów oraz drzewo celów dla obszaru LGD – Kanał Augustowski.

Rysunek 4. Drzewo problemów

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 5. Drzewo celów

Źródło: Opracowanie własne

Matrycę powiązań problemów, przyczyn tych problemów, celów oraz przedsięwzięć, które służyć będą niwelowaniu problemów przedstawia poniższa tabela.

Problem szczegółowy	Cel szczegółowy (propozycja rozwiązania w odniesieniu do grupy docelowej)	Negatywne następstwo problemu	Cel ogólny (propozycje rozwiązania)	Przyczyny problemu	Przedsięwzięcie (propozycje usunięcia)
niski poziom aktywności społecznej mieszkańców obszaru LGD	Pobudzenie oddolnych inicjatyw mieszkańców na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz integracji społeczności	Pogarszający się poziom życia mieszkańców obszaru LGD - Kanał Augustowski w porównaniu do innych	Aktywizacja, integracja i lepsze wykorzystanie zasobów społecznych i gospodarczych obszaru LGD - Kanał Augustowski	niewystarczające wsparcie potencjału dzieci i młodzieży w zakresie aktywności społecznej i wykształcenia	1.1.1. Wsparcie potencjału dzieci i młodzieży oraz ich otoczenia na rzecz aktywności społecznej i wykształcenia (EFS – projekty typu 4, 5)

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

	lokalnej	regionów	na rzecz poprawy warunków życia		
niekorzystna struktura wykształcenia mieszkańców wsi	Pobudzenie oddolnych inicjatyw mieszkańców na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz integracji społeczności lokalnej	Pogarszający się poziom życia mieszkańców obszaru LGD - Kanał Augustowski w porównaniu do innych regionów	Aktywizacja, integracja i lepsze wykorzystanie zasobów społecznych i gospodarczych obszaru LGD - Kanał Augustowski na rzecz poprawy warunków życia	niewystarczające wsparcie potencjału dzieci i młodzieży w zakresie aktywności społecznej i wykształcenia	1.1.1. Wsparcie potencjału dzieci i młodzieży oraz ich otoczenia na rzecz aktywności społecznej i wykształcenia (EFS – projekty typu 4, 5)
duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Pobudzenie oddolnych inicjatyw mieszkańców na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz integracji społeczności lokalnej	Pogarszający się poziom życia mieszkańców obszaru LGD - Kanał Augustowski w porównaniu do innych regionów	Aktywizacja, integracja i lepsze wykorzystanie zasobów społecznych i gospodarczych obszaru LGD - Kanał Augustowski na rzecz poprawy warunków życia	niewystarczające wsparcie grup defaworyzowanych na lokalnym rynku pracy	1.1.2. Wsparcie grup defaworyzowanych na lokalnym rynku pracy (EFS – projekty typu 6; 10; EFRR – projekty typu 6, 8)
duża liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale)	Pobudzenie oddolnych inicjatyw mieszkańców na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz integracji społeczności lokalnej	Pogarszający się poziom życia mieszkańców obszaru LGD - Kanał Augustowski w porównaniu do innych regionów	Aktywizacja, integracja i lepsze wykorzystanie zasobów społecznych i gospodarczych obszaru LGD - Kanał Augustowski na rzecz poprawy warunków życia	niewystarczające wsparcie grup defaworyzowanych na lokalnym rynku pracy	1.1.2. Wsparcie grup defaworyzowanych na lokalnym rynku pracy (EFS – projekty typu 6; 10; EFRR – projekty typu 6, 8)
zmniejszająca się przedsiębiorczość mieszkańców	Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych subregionu i wzmocnienie przedsiębiorczości lokalnej (w tym innowacji) związanej z	Pogarszający się poziom życia mieszkańców obszaru LGD - Kanał Augustowski w porównaniu do innych	Aktywizacja, integracja i lepsze wykorzystanie zasobów społecznych i gospodarczych obszaru LGD - Kanał Augustowski na	niewystarczające wsparcie dla rozwoju postaw przedsiębiorczości	1.2.1. Wzmocnienie przedsiębiorczości, w tym innowacji (EFS – typ projektu 3)

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

	potencjałem LGD	regionów	rzecz poprawy warunków życia		
niewystarczająca liczba miejsc pracy	Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych subregionu i wzmocnienie przedsiębiorczości lokalnej (w tym innowacji) związanej z potencjałem LGD	Pogarszający się poziom życia mieszkańców obszaru LGD - Kanał Augustowski w porównaniu do innych regionów	Aktywizacja, integracja i lepsze wykorzystanie zasobów społecznych i gospodarczych obszaru LGD - Kanał Augustowski na rzecz poprawy warunków życia	niewystarczające wsparcie dla rozwoju postaw przedsiębiorczości	1.2.1.Wzmocnienie przedsiębiorczości, w tym innowacji (EFS – typ projektu 3)
niedostateczne wykorzystanie potencjału regionu w zakresie wykorzystania OZE	Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych subregionu i wzmocnienie przedsiębiorczości lokalnej (w tym innowacji) związanej z potencjałem LGD	Pogarszający się poziom życia mieszkańców obszaru LGD - Kanał Augustowski w porównaniu do innych regionów	Aktywizacja, integracja i lepsze wykorzystanie zasobów społecznych i gospodarczych obszaru LGD - Kanał Augustowski na rzecz poprawy warunków życia	niewystarczająca dbałość o stan środowiska naturalnego	1.2.2.Poprawa jakości życia mieszkańców w zgodzie z ochroną przyrody (EFRR-projekty typu 1, 5)
niewystarczające wykorzystanie potencjału obszaru LGD	Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych subregionu i wzmocnienie przedsiębiorczości lokalnej (w tym innowacji) związanej z potencjałem LGD	Pogarszający się poziom życia mieszkańców obszaru LGD - Kanał Augustowski w porównaniu do innych regionów	Aktywizacja, integracja i lepsze wykorzystanie zasobów społecznych i gospodarczych obszaru LGD - Kanał Augustowski na rzecz poprawy warunków życia	zły stan ogólnodostępnej infrastruktury, w tym społecznej, turystycznej i kulturowej	1.2.3.Poprawa infrastruktury ogólnodostępnej na rzecz jakości życia i zachowania dziedzictwa obszaru LGD (EFRR – projekty typu 7, 9)
słabość ekonomiczna i niski potencjał inwestycyjny obszaru	Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych subregionu i wzmocnienie przedsiębiorczości lokalnej (w tym innowacji) związanej z potencjałem LGD	Pogarszający się poziom życia mieszkańców obszaru LGD - Kanał Augustowski w porównaniu do innych regionów	Aktywizacja, integracja i lepsze wykorzystanie zasobów społecznych i gospodarczych obszaru LGD - Kanał Augustowski na rzecz poprawy warunków życia	zły stan ogólnodostępnej infrastruktury, w tym społecznej, turystycznej i kulturowej	1.2.3.Poprawa infrastruktury ogólnodostępnej na rzecz jakości życia i zachowania dziedzictwa obszaru LGD (EFRR – projekty typu 7, 9)

Poniższa tabela przedstawia cel ogólny LSR, przypisane mu cele szczegółowe, jak również przedsięwzięcia, które realizują te cele oraz wskaźniki obrazujące poziom realizacji celów.

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

Formularz: Cele i wskaźniki

1.0	CEL OGÓLNY 1	Aktywizacja, integracja i lepsze wykorzystanie zasobów społecznych i gospodarczych obszaru LGD - Kanał Augustowski na rzecz poprawy warunków życia				
1.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	Pobudzenie oddolnych inicjatyw mieszkańców na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz integracji społeczności lokalnej				
1.2		Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych subregionu i wzmocnienie przedsiębiorczości lokalnej (w tym innowacji) związanej z potencjałem obszaru LGD				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/ sposób pomiaru
W 1.0	Wzrost wskaźnika przedsiębiorczości na obszarze LGD o 0,1% do końca 2023 r. dzięki wsparciu LGD		Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON/10 tys. mieszkańców	844	845	GUS
	Wzrost liczby spółdzielni socjalnych w wyniku wsparcia w ramach LSR		sztuka	0	1	Sprawozdanie z projektu własnego, KRS
	Wzrost liczby organizacji pozarządowych w wyniku działań animacyjnych LGD		sztuka	0	3	Sprawozdanie z działań LGD, KRS
	Wzrost liczby osób korzystających z ogólnodostępnej infrastruktury wspartej w ramach LSR		osoba	0	512	Dane gmin
	Rozszerzenie w wyniku wsparcia oferty usług aktywizacji społeczno-zawodowej na obszarze LGD		podmiot	0	3	Dane podmiotów świadczących usługi aktywizacji społeczno-zawodowej na obszarze LGD
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2023 rok	Źródło danych/ sposób pomiaru
w 1.1	Udział projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe w ramach realizacji LSR 35% do 2018 r. 50% do 2023 r.		%	0	50	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
w 1.1	Liczba osób do 25 roku życia objętych wsparciem w ramach Programów Aktywności Lokalnej		osoba	0	50	Dane LGD, informacje wynikające z wniosku o płatność
w 1.1	Liczba nowych dodatkowych zajęć nauczania przedszkolnego zrealizowanych w ramach programu		sztuka	0	4	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
w 1.1	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych		sztuka	0	4	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
w 1.1	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu		osoba	0	60	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

w 1.1	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoba	0	242	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania	
w 1.1	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu	osoba	0	20	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania	
w 1.1	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	osoba	0	15	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania	
w 1.1	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	sztuka	0	3	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania	
w 1.1	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	%	9,07	8,00	GUS	
w 1.1	Liczba osób korzystających z usług on-line	osoba	0	52	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania	
w 1.2	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	sztuka	0	15	Sprawozdanie z realizacji projektu własnego LGD	
w 1.2	Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE	kWh/rok	0	32400	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania	
w 1.2	Produkcja energii cieplnej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE	kWh/rok	0	23300	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania	
w 1.2	Powierzchnia terenów chronionych na których ukierunkowany został ruch turystyczny z poszanowaniem środowiska przyrodniczego	km ²	0	5	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania	
w 1.2	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	osoba/rok	0	3000	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania	
w 1.2	Liczba osób korzystająca z wspartych obiektów/przestrzeni na zrewitalizowanych obszarach	osoba/rok	0	300	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania	
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, operacja)	Wskaźniki produktu		
				Nazwa	Jednostka	wartość

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

		własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)		miary	Początkowa 2015 rok	Końcowa 2023 rok	pomiaru	
1.1.1	wsparcie potencjału dzieci i młodzieży oraz ich otoczenia na rzecz aktywności społecznej i wykształcenia	Wnioskodawcy: JST, NGO, osoby prowadzące działalność gospodarczą z obszaru objętego LSR Odbiorcy wsparcia: Dzieci oraz młodzież z terenu LSR – osoby poniżej 25 roku życia, grupa defaworyzowana	konkurs	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej (EFS)	osoba	0	40	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
				Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie(EFS)	sztuka	0	4	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
				Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	sztuka	0	4	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
				Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie	osoba	0	60	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
1.1.2	Wsparcie grup	Wnioskodawcy:	konkurs	Liczba osób	osoba	0	242	Ewidencja umów na wsparcie

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

defaworyzowanych na lokalnym rynku pracy	JST i ich jednostki organizacyjne, NGO, podmioty gospodarcze, związki wyznaniowe z obszaru objętego LSR Odbiorcy wsparcia: Osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, grupy defaworyzowane – osoby będące w gorszej sytuacji na rynku pracy, osoby powyżej 50 roku życia	zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (EFS)				operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
		Liczba wybudowanych/przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej (EFRR)	sztuka	0	3	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
		Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuka	0	6	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
		Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie (EFS)	osoba	0	40	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
		Liczba osób objętych pomocą doradczo-szkoleniową w zakresie rozwoju	osoba	0	52	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

				kompetencji cyfrowych (EFRR)				
1.1.2	Wsparcie grup defaworyzowanych na lokalnym rynku pracy	Wnioskodawcy: NGO Odbiorcy wsparcia: grupa defaworyzowana – osoby poniżej 25 roku życia)	Program Aktywności Lokalnej	liczba Programów Aktywności Lokalnej	sztuka	0	1	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
1.2.1	Wzmocnienie przedsiębiorczości (w tym innowacji)	Wnioskodawca: LGD Odbiorcy wsparcia: osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, grupa defaworyzowana - osoby będące w gorszej sytuacji na rynku pracy	Projekt własny	Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	osoba	0	15	Sprawozdanie z projektu własnego LGD
1.2.2	Poprawa jakości życia mieszkańców w zgodzie z ochroną przyrody	Wnioskodawcy i odbiorcy wsparcia: JST i ich jednostki organizacyjne, NGO, związki wyznaniowe, podmioty gospodarcze, mieszkańcy obszaru objętego LSR	konkurs	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	sztuka	0	3	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
				Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	sztuka	0	3	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
				Liczba wspartych form ochrony przyrody	sztuka	0	1	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
				Długość utworzonych/prze	km	0	1	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP,

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

				budowanych szlaków turystycznych				beneficjenci/ sprawozdania
				Liczba ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej objętych wsparciem	sztuka	0	3	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
1.2.2	Poprawa jakości życia mieszkańców w zgodzie z ochroną przyrody	Wnioskodawcy: NGO, JST i ich jednostki organizacyjne, związki wyznaniowe, podmioty gospodarcze Odbiorcy wsparcia: mieszkańcy obszaru LSR	konkurs	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną	sztuka	0	1	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
1.2.3	Poprawa infrastruktury ogólnodostępnej na rzecz jakości życia i zachowania dziedzictwa obszaru LGD	Wnioskodawcy: JST i ich jednostki organizacyjne, NGO z obszaru objętego LSR Odbiorcy wsparcia: mieszkańcy obszaru LSR	konkurs	Liczba zabytków nieruchomych / ruchomych objętych wsparciem	sztuka	0	3	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
				Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	sztuka	0	3	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
				liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach	sztuka	0	1	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
				Otwarta przestrzeń utworzona lub	m2	0	10 000	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

				rekultywowana na obszarach miejskich				
SUMA	Grupa potencjalnych wnioskodawców: JST i ich jedn. organizacyjne, NGO, podmioty gospodarcze, mieszkańcy, związki wyznaniowe z obszaru objętego LSR Odbiorcy wsparcia: mieszkańcy obszaru LSR, w tym osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, grupy defaworyzowane	Konkursy, projekt własny LGD						

2. Zgodność celów LSR z celami Programu

Lokalna Strategia Rozwoju LGD - Kanał Augustowski realizowana będzie jako strategia wielofunduszowa dofinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2014-2020 - instrument RLKS.

W LSR wyznaczono do osiągnięcia następujące cele:

Cel ogólny 1 - Aktywizacja, integracja i lepsze wykorzystanie zasobów społecznych i gospodarczych obszaru LGD - Kanał Augustowski na rzecz poprawy warunków życia

Cel szczegółowy 1.1 - Pobudzenie oddolnych inicjatyw mieszkańców na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz integracji społeczności lokalnej

Cel szczegółowy 1.2 - Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych subregionu i wzmocnienie przedsiębiorczości lokalnej (w tym innowacji) związanej z potencjałem obszaru LGD

Cel szczegółowy 1.1 wpisuje się w realizację RPOWP, a w szczególności Osi priorytetowej IX Rozwój Lokalny, Cel tematyczny 9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją, Priorytet inwestycyjny 9vi Strategie rozwoju lokalnego kierowane przez społeczność. W ramach celu 1.1 LSR zaplanowano realizację przedsięwzięć, które przyczynią się do aktywizacji społeczności lokalnej i zwiększenia kompetencji poprzez działania takie jak: projekty przyczyniające się do zwiększenia dostępności wysokiej jakości edukacji przedszkolnej, projekty z zakresu wsparcia małych szkół kształcenia ogólnego z obszaru LGD, projekty wspierające osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, projekty angażujące organizacje pozarządowe z obszaru LSR. Zakładamy, że w projektach tych wsparciem objętych zostanie 342 osób (dzieci i młodzież – 100 osób oraz 242 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem). Zrealizowane zostaną także programy aktywności lokalnej skierowane do osób młodych do 25 roku życia. Programy Aktywności Lokalnej skierowane będą do środowiska zagrożonego ubóstwem i wykluczeniem społecznym ze względu na funkcjonowanie w rodzinach przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz do dzieci i młodzieży przebywającej w rodzinach zastępczych oraz w pałaczkach opiekuńczo-wychowawczych. PAL ma pomóc w usamodzielnianiu się rodzin i ułatwić wejście młodzieży na rynek pracy.

Działania te w bezpośredni sposób przyczynią się do osiągnięcia celu *Działania 9.1 Rewitalizacja społeczna i kształtowanie kapitału społecznego* oraz celu priorytetu inwestycyjnego 9vi tj. wzrostu partycypacji społecznej w realizacji lokalnych strategii rozwoju.

Cel szczegółowy 1.2 zakłada wsparcie rozwoju przedsiębiorczości przy wykorzystaniu lokalnych zasobów, walorów przyrodniczych, dziedzictwa kulturowego i potencjału turystycznego obszaru LGD – Kanał Augustowski. Jest to szczególnie ważne biorąc pod uwagę fakt, że na obszarze LGD w latach 2009-2013 nastąpił spadek wskaźnika przedsiębiorczości aż o 8%, podczas gdy w województwie podlaskim i kraju zauważalny był wyraźny wzrost przedsiębiorczości. Jeśli dodamy do tego stosunkowo dużą liczbę osób bezrobotnych, w tym bezrobotnych długotrwale, należy stwierdzić, że w ostatnich latach nastąpiło pogłębienie różnic w rozwoju obszaru LGD i reszty województwa i kraju. Stąd też duży nacisk w LSR położono na pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców LGD, co jest zgodne z *Działaniem 8.6 Inwestycje na rzecz rozwoju lokalnego* RPOWP, którego celem jest niwelowanie różnic w dostępie do usług społecznych i zatrudnienia na obszarach objętych Lokalną Strategią Działania.

W ramach LSR realizowane będą następujące przedsięwzięcia:

Przedsięwzięcie 1.1.1 – wsparcie potencjału dzieci i młodzieży oraz ich otoczenia na rzecz aktywności społecznej i wykształcenia

Przedsięwzięcie 1.1.2 – Wsparcie grup defaworyzowanych na lokalnym rynku pracy

Przedsięwzięcie 1.2.1 Wzmocnienie przedsiębiorczości (w tym innowacji)

Przedsięwzięcie 1.2.2. – Poprawa jakości życia mieszkańców w zgodzie z ochroną przyrody

Przedsięwzięcie 1.2.3 – Poprawa infrastruktury ogólnodostępnej na rzecz jakości życia i zachowania dziedzictwa obszaru LGD

Przedsięwzięcia te są ukierunkowane na pobudzanie lokalnej przedsiębiorczości, ochronę środowiska oraz aktywizowanie lokalnych społeczności do podejmowania inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych obszaru LGD - Kanał Augustowski. W ten sposób LSR przyczyni się do utworzenia nowych miejsc pracy i nowych podmiotów gospodarczych, poprawy warunków życia, podniesienia kwalifikacji osób zagrożonych wykluczeniem, a w szczególności grup zidentyfikowanych jako defaworyzowane. To wszystko w bezpośredni sposób wpłynie na niwelowanie różnic w dostępie do usług społecznych i zatrudnienia oraz zwiększenia udziału lokalnej społeczności w realizacji LSR.

3. Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania.

Środki przeznaczone na wdrażanie Strategii zostały przypisane poszczególnym działaniom w rozbiciu na czas ich realizacji oraz cel, które realizują. Zestawienie celów ze źródłem finansowania zostało szczegółowo przedstawione w załączniku nr 3 Plan działania.

4. Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć, celów szczegółowych i celów ogólnych wraz z uzasadnieniem wyboru konkretnego wskaźnika w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć .

W LSR umieszczono w analizie wskaźnikowej obowiązkowe wskaźniki monitorowane na poziomie RPOWP 2014-2020. W ten sposób będą mogły być wykorzystane do porównania lub agregacji danych na poziomie Programu w ramach podobnych operacji/przedsięwzięć realizowanych przez Lokalne Grupy Działania. Dodatkowo ujęto także wskaźniki własne.

LSR zakłada realizację operacji w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe na poziomie 35% budżetu LSR pochodzącego ze środków EFS i EFRR do roku 2018 i 50% do roku 2023.

Cel ogólny 1 -Aktywizacja, integracja i lepsze wykorzystanie zasobów społecznych i gospodarczych obszaru LGD - Kanał Augustowski na rzecz poprawy warunków życia

Wskaźniki oddziaływania

Wskaźnik	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wartość bazowa (2015 r.)	Wartość docelowa (2023 r.)	Źródło danych
Wzrost wskaźnika przedsiębiorczości na obszarze LGD o 0,1% do końca 2023 r. dzięki wsparciu LGD	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru	844	845	GUS

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

	REGON/ 10 tys. mieszkańców			
<i>Wskaźnik odzwierciedla wzmocnienie postaw przedsiębiorczych mieszkańców i wykorzystania zasobów gospodarczych jako efektu realizacji celu szczegółowego 1.2</i>				
Wzrost liczby spółdzielni socjalnych w wyniku wsparcia w ramach LSR	sztuka	0	1	Sprawozdanie z realizacji projektu własnego LGD, KRS
<i>Wskaźnik odzwierciedla poziom aktywizacji i integracji mieszkańców oraz świadczy o lepszym wykorzystaniu kapitału społecznego, efekt realizacji celu szczegółowego 1.2</i>				
Wzrost liczby organizacji pozarządowych w wyniku działań animacyjnych LGD	sztuka	0	3	KRS
<i>Wskaźnik odzwierciedla poziom aktywizacji i integracji mieszkańców oraz świadczy o lepszym wykorzystaniu kapitału społecznego, efekt realizacji celu 1.1</i>				
Wzrost liczby osób korzystających z ogólnodostępnej infrastruktury wspartej w ramach LSR	osoba	0	512	Dane gmin
<i>Szacunkowy wzrost liczby wizyt w miejscach objętych wsparciem w roku następnym po zakończeniu projektu, efekt realizacji celu 1.2</i>				
Rozszerzenie w wyniku wsparcia oferty usług aktywizacji społeczno-zawodowej na obszarze LGD	podmiot	0	3	Dane podmiotów świadczących usługi aktywizacji społeczno-zawodowej
<i>Wskaźnik odzwierciedla rozszerzenie oferty usług aktywizacji społeczno-zawodowej na skutek poprawy standardu obiektów, gdzie takie usługi są świadczone, efekt realizacji celu 1.1</i>				

Cel szczegółowy 1.1 Pobudzenie oddolnych inicjatyw mieszkańców na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz integracji społeczności lokalnej

Wskaźniki rezultatu

Wskaźnik	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wartość bazowa (2015 r.)	Wartość docelowa (2023 r.)	Źródło danych
Udział projektów w pełni lub częściowo realizowanych przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe w ramach realizacji LSR 35% do 2018 r. 50% do 2023 r.	%	0	50	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik obligatoryjny, dotyczy wszystkich przedsięwzięć</i>				
Liczba osób do 25 roku życia objętych wsparciem w ramach Programu Aktywności Lokalnej	osoba	0	50	Dane LGD, sprawozdanie z realizacji PAL
<i>Wskaźnik ukazujący zwiększenie aktywności młodych ludzi, efekt przedsięwzięcia 1.1.1</i>				
Liczba nowych dodatkowych zajęć nauczania przedszkolnego zrealizowanych w ramach programu	sztuka	0	4	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik ukazujący rozszerzenie wysokiej jakości oferty edukacyjnej, efekt przedsięwzięcia 1.1.1</i>				
Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	sztuka	0	4	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFS, efekt przedsięwzięcia 1.1.1</i>				
Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu	osoba	0	60	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

<i>Wskaźnik EFS, efekt przedsięwzięcia 1.1.1</i>				
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoba	0	242	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFS, efekt przedsięwzięcia 1.1.2</i>				
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, poszukujących pracy po opuszczeniu programu	osoba	0	20	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFS, efekt przedsięwzięcia 1.1.2</i>				
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	osoba	0	15	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFS, efekt przedsięwzięcia 1.1.2</i>				
Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	sztuka	0	3	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFS, efekt przedsięwzięcia 1.1.2</i>				
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem	%	9,07	8,00	GUS
<i>Wskaźnik EFRR, efekt przedsięwzięcia 1.1.2</i>				
Liczba osób korzystających z usług on-line	osoba	0	52	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFRR, efekt przedsięwzięcia 1.1.2</i>				

Przedsięwzięcie 1.1.1   Wsparcie potencjału dzieci i młodzieży oraz ich otoczenia na rzecz aktywności społecznej i wykształcenia

Typy projektów do realizacji w ramach przedsięwzięcia:

- 1) EFS - Zapewnienie większej dostępności wysokiej jakości edukacji przedszkolnej (dzieci 3 i 4 letnie),
- 2) EFS - Wsparcie małych (do 100 uczniów) szkół kształcenia ogólnego na obszarach objętych realizacją LSR

Wskaźniki produktu

Wskaźnik	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wartość bazowa (2015 r.)	Wartość docelowa (2023 r.)	Źródło danych
Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	osoba	0	40	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFS</i>				
Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	sztuka	0	4	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFS</i>				

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	sztuka	0	4	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFS</i>				
Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych w programie	osoba	0	60	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFS</i>				

Przedsięwzięcie 1.1.2 Wsparcie grup defaworyzowanych na lokalnym rynku pracy

Typy projektów do realizacji w ramach przedsięwzięcia:

- 1) EFS - Projekty aktywności lokalnej – wsparcie skierowane do środowisk zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności do lokalnych społeczności na obszarach zdegradowanych objętych rewitalizacją odbywające się z wykorzystaniem m.in. instrumentów aktywnej integracji
- 2) Usługi reintegracji społeczno-zawodowej skierowanej do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym świadczone przez CIS i KIS
- 3) EFRR - Projekty z zakresu infrastruktury społecznej
- 4) EFS - Działania skierowane do rodzin, w tym rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze, dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym
- 5) EFRR - Projekty z zakresu społeczeństwa informacyjnego w obszarze edukacji ekologicznej, turystyki oraz rozwoju kompetencji cyfrowych osób starszych

Wskaźniki produktu

Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoba	0	242	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFS</i>				
Liczba Programów Aktywności Lokalnej	sztuka	0	1	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFS</i>				
Liczba wybudowanych/przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej	sztuka	0	3	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFRR</i>				
Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	sztuka	0	6	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFRR</i>				
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	osoba	0	40	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFS</i>				
Liczba osób objętych pomocą doradczą-	osoba	0	52	Ewidencja umów na

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

szkoleniową w zakresie rozwoju kompetencji cyfrowych				wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFRR</i>				

Cel szczegółowy 1.2. Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych subregionu i wzmocnienie przedsiębiorczości lokalnej (w tym innowacji) związanej z potencjałem obszaru LGD

Wskaźniki rezultatu

Wskaźnik	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wartość bazowa (2015 r.)	Wartość docelowa (2023 r.)	Źródło danych
Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	sztuka	0	15	Sprawozdanie z realizacji projektu własnego LGD
<i>Wskaźnik EFS, efekt przedsięwzięcia 1.2.1</i>				
Produkcja energii elektrycznej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE	kWh/rok	0	32400	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFRR, efekt przedsięwzięcia 1.2.2</i>				
Produkcja energii cieplnej z nowo wybudowanych/nowych mocy wytwórczych instalacji wykorzystujących OZE	kWh/rok	0	23300	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFRR, efekt przedsięwzięcia 1.2.2</i>				
Powierzchnia terenów chronionych na których ukierunkowany został ruch turystyczny z poszanowaniem środowiska przyrodniczego	km ²	0	5	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFRR, efekt przedsięwzięcia 1.2.2</i>				
Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	osoba/rok	0	3000	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFRR, efekt przedsięwzięcia 1.2.3</i>				
Liczba osób korzystająca z wspartych obiektów/przestrzeni na zrewitalizowanych obszarach	osoba/rok	0	300	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFRR, efekt przedsięwzięcia 1.2.3</i>				

Przedsięwzięcie 1.2.1 Wzmocnienie przedsiębiorczości (w tym innowacji)

Typy projektów do realizacji w ramach przedsięwzięcia:

- 1) EFS - Bezzwrotne wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej

Wskaźniki produktu

Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	osoba	0	15	Sprawozdanie z projektu własnego LGD
<i>Wskaźnik EFS</i>				

Przedsięwzięcie 1.2.2. Poprawa jakości życia mieszkańców w zgodzie z ochroną przyrody

Typy projektów do realizacji w ramach przedsięwzięcia:

- 1) EFRR - Instalacje OZE w gospodarstwach domowych (z wykorzystaniem energii słońca, wiatru, ziemi, wody, biogazu oraz biomasy)
- 2) EFRR - Ochrona bioróżnorodności i klimatu
  - projekty związane z łagodzeniem skutków zmiany klimatu sprzyjające odbudowie cennych ekosystemów
  - zbiorniki retencyjne
  - projekty rozwijające infrastrukturę związaną z właściwym ukierunkowaniem ruchu turystycznego na obszarach cennych przyrodniczo m. in. szlaki turystyczne, mała infrastruktura turystyczna, z zastrzeżeniem, że projekty będą bezpośrednio i silnie związane z promowaniem biologicznej i przyrodniczej różnorodności (wraz z działaniami z zakresu edukacji ekologicznej)

Wskaźniki produktu

Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	sztuka	0	3	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFRR</i>				
Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	sztuka	0	3	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFRR</i>				
Liczba wspartych form ochrony przyrody	sztuka	0	1	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFRR</i>				
Długość utworzonych/przebudowanych szlaków turystycznych	km	0	1	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFRR</i>				
Liczba ośrodków prowadzących działalność w zakresie edukacji ekologicznej objętych wsparciem	sztuka	0	3	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFRR</i>				
Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych związanych z edukacją ekologiczną	sztuka	0	1	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/sprawozdania
<i>Wskaźnik EFRR</i>				

Przedsięwzięcie 1.2.3 Poprawa infrastruktury ogólnodostępnej na rzecz jakości życia i zachowania dziedzictwa obszaru LGD

Typy projektów do realizacji w ramach przedsięwzięcia:

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

- 1) EFRR - Projekty dotyczące dziedzictwa kulturowego
- 2) EFRR - Rewitalizacja małej skali

Wskaźniki produktu

Liczba zabytków nieruchomych / ruchomych objętych wsparciem	sztuka	0	3	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
<i>Wskaźnik EFRR</i>				
Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	sztuka	0	3	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
<i>Wskaźnik EFRR</i>				
Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach	sztuka	0	1	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
<i>Wskaźnik EFRR</i>				
Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	m2	0	10 000	Ewidencja umów na wsparcie operacji z UMWP, beneficjenci/ sprawozdania
<i>Wskaźnik EFRR</i>				

Pomiar postępów w realizacji LSR odbywać się będzie na podstawie danych pozyskiwanych z różnych źródeł:

- dane PUP
- dokumentacja oraz badania własne LGD
- dokumentacja oraz sprawozdania beneficjentów z realizacji operacji

Pomiar wskaźników produktu i rezultatu będzie prowadzony systematycznie, w okresach rocznych, przy czym uaktualnienie danych będzie następować zawsze na dzień 31 grudnia danego roku kalendarzowego. W odniesieniu do planu działania wskaźniki będą wyliczane na koniec okresów 3-letnich, tzn. za lata 2016-2018, 2019-2021 oraz 2022-2023. W przypadku wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania ich wartość obliczana będzie jako różnica pomiędzy wartością wskaźnika na koniec wskazanego okresu, a jego wartością początkową. Ze względu na charakter większości wskaźników stan początkowy ustalono na poziomie „0” ze względu na brak możliwości odniesienia do sytuacji zastanej lub zastosowania wskaźnika o charakterze statycznym. Tam gdzie wartość początkowa jest możliwa do określenia na poziomie innym niż „0”, wykorzystano dostępne dane posiadane przez LGD. Stan docelowy wskaźników określono na podstawie doświadczeń z realizacji LSR w latach 2009-2015, wielkości budżetu na poszczególne cele i przedsięwzięcia oraz innych składowych, takich jak zakres działania, obszar realizacji, czas trwania operacji czy sposób realizacji.

5. Informacja o projektach własnych LGD.

LGD - Kanał Augustowski zaplanował realizację projektu własnego, który dotyczyć będzie udzielenia bezzwrotnego wsparcia dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej obejmującego:

- dotację inwestycyjną,
- wsparcie pomostowe: finansowe przez okres 12 miesięcy (6 m-cy: do wysokości minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w danym roku ogłoszenia konkursu na niezbędne wydatki

związane z prowadzeniem bieżącej działalności gospodarczej – zgodnie z katalogiem wydatków; 6 m-cy: pokrycie opłat publiczno – prawnych).

W ramach projektu planuje się utworzenie 15 miejsc pracy. Nawiązana zostanie współpraca z Ośrodkiem wsparcia Ekonomii Społecznej. Zasady wyboru projektu reguluje Procedura wyboru operacji własnych.

Dodatkowo LGD planuje realizację dwóch projektów współpracy międzynarodowej. Z uwagi na brak możliwości finansowania tego typu projektów w ramach RPOWP, zamierzamy pozyskać na ten cel środki z innych programów.

Projekt współpracy międzynarodowej zostanie zrealizowany ze środków Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej Litwa-Polska 2014-2020. Partnerami projektu będą Lokalna Grupa Działania Rejonu Druskienniki oraz Lokalna Grupa Działania Rejonu Olickiego z Litwy. Projekt dotyczyć będzie wymiany doświadczeń w zakresie aktywizacji mieszkańców i pobudzania przedsiębiorczości. Działania projektu obejmą m.in.: wizyty studyjne w Polsce i na Litwie, międzynarodowe warsztaty dla organizacji pozarządowych/LGD z Polski i Litwy w trzech grupach tematycznych: 1) zaangażowanie młodych w proces rozwoju obszaru LGD, 2) promocja przedsiębiorczości na obszarach wiejskich i miejskich, 3) rozwój turystyki i kreowanie lokalnej tożsamości. W ramach projektu zostanie także opracowany plan współpracy na kolejne lata. Czas realizacji projektu – 1 rok. Projekt przyczyni się do realizacji celu 1.1 i 1.2 LSR.

Projekt współpracy międzynarodowej realizowany w ramach Programu ERASMUS+ dotyczący współpracy na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk w zakresie budowania potencjału młodzieży. Projekt realizowany wspólnie ze Stowarzyszeniem „Euroregion Niemen” oraz Alytus Business Advisory Center obejmować będzie wdrożenie w szkołach na obszarze LGD międzynarodowego programu edukacji społeczno-finansowej Aflateen. Jest to innowacyjny program, który stworzony został przez ogólnoswiatową sieć Aflatoun oraz Fundację Master Card specjalnie dla młodzieży w wieku 12-18 lat. Program pomaga młodzieży w krytycznym myśleniu, ukazuje ich prawa i obowiązki oraz przekazuje wiedzę o finansach i umiejętności wykorzystywane w realizacji samodzielnych przedsięwzięć lokalnych. Czas realizacji projektu – 1 rok. Projekt przyczyni się do aktywizacji młodych ludzi z obszaru LGD, a tym samym do osiągnięcia celu 1.1 LSR.

Rozdział VI Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Organem decyzyjnym LGD - Kanał Augustowski, zgodnie ze statutem, jest Rada. Rada (na dzień opracowywania LSR) liczy 9 osób. Żaden z trzech sektorów reprezentowanych w składzie Rady nie przekracza 49%, zaś sektor publiczny stanowi mniej niż 30% składu Rady (2 osoby). Dla sprawnego funkcjonowania Rady zapewniono taki jej skład, aby połowa jej członków posiadała wcześniejsze doświadczenie w zakresie oceny wniosków o dofinansowanie.

Rada działa na podstawie następujących kluczowych dokumentów:

1)Regulaminu Rady

2)Procedur:

- uzgadniania terminu i warunków naboru wniosków
- ustalania lub zmiany kryteriów oceny operacji
- oceny wniosków i wyboru operacji oraz ustalania kwot wsparcia, do której załącznik stanowią Lokalne Kryteria Wyboru operacji oraz wzory kart oceny operacji

Wymienione wyżej dokumenty stanowią załączniki do wniosku o wybór LSR. Procedury wyboru i oceny operacji oraz kryteria wyboru operacji powstały w oparciu o odpowiednie zapisy Ustawy o RLKS z dn. 20 lutego 2015 r.

Podczas wyboru operacji zachowane zostaną m.in. następujące zasady: zachowanie procedury zapewniającej bezstronność członków Rady; zapewnienie składu Rady zgodnie z wymogami określonymi w art. 32 ust. 2 lit. B rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013; zapewnienie parytetu na wszystkich posiedzeniach; ustalenie kwoty wsparcia.

Procedury wyboru i oceny operacji, a szczególnie kryteria wyboru operacji, były konstruowane przez Zespół roboczy ds. opracowywania strategii, z zastosowaniem metod partycypacji, opisanych szczegółowo w Rozdziale II LSR.

Wraz z kryteriami wyboru operacji przygotowano procedury zmiany kryteriów. W procedurach tych uwzględniono także powiązania kryteriów wyboru z diagnozą obszaru, celami i wskaźnikami LSR. W dokumencie tym określono także zasady konsultacji społecznych zmiany kryterium.

W kryteriach wyboru operacji przedstawiono jasne definicje innowacyjności wraz z jej stopniowaniem w zależności od rodzaju wsparcia i podmiotu aplikującego o środki.

W kryteriach wyboru operacji dla wszystkich typów operacji odniesienie znalazły kluczowe zagadnienia takie jak: innowacyjność, wpływ operacji na poprawę stanu środowiska naturalnego lub klimatu, tworzenie nowych miejsc pracy, oddziaływanie operacji na grupę defaworyzowaną zidentyfikowaną w LSR. Zawarto również zapisy preferujące operacje wykazujące wkład własny wnioskodawcy wyższy niż określony przepisami.

Wysokość wsparcia na realizację operacji w ramach LSR, tj. określenie intensywności pomocy w zależności od kategorii beneficjenta lub rodzaju operacji nie będzie przekraczać wartości określonych przepisami prawa. Ewentualne zmniejszenie intensywności tej pomocy w przypadku jakiegokolwiek beneficjenta lub rodzaju operacji zostanie określone w ogłoszeniu o konkursie.

Rozdział VII Plan działania

Plan działania jest ściśle powiązany z logiką realizacji LSR opisaną w rozdziale dotyczącym celów i wskaźników LSR. Zawiera szczegółowe wskazanie harmonogramu osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu (w przedziałach czasowych) dla określonych w strategii przedsięwzięć, co w konsekwencji przełoży się na osiągnięcie celów. Określając plan działania założono, że do 31 grudnia 2018 r. wskaźniki produktu zostaną osiągnięte na poziomie nie mniejszym niż 40% zakładanych na lata 2016-2018. Taka wysokość realizacji poszczególnych przedsięwzięć w pierwszych 3 latach wdrażania LSR, pozwoli zaspokoić oczekiwania beneficjentów oraz określić możliwości zrealizowania założonych wielkości, a także zareagować i dokonać ewentualnej korekty na lata następne. W ostatnim okresie wdrażania LSR, w latach 2022-2023 założono do realizacji nie więcej niż 10% zakładanych operacji, co pozwoli uniknąć ryzyka zbyt dużej alokacji pozostającej do dyspozycji LGD pod koniec okresu programowania. Plan działania zakłada osiągnięcie 100 % zakładanych wskaźników produktu na koniec okresu wdrażania LSR, to jest w roku 2023.

Zgodnie z wytycznymi szczegółowy plan działania został zawarty w Załączniku nr 3 do LSR.

Rozdział VIII Budżet LSR

Lokalna Strategia Rozwoju LGD - Kanał Augustowski będzie realizowana jako strategia wielofunduszowa finansowana z dostępnych środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020. Planowany budżet, podzielony został na poszczególne zakresy wsparcia tj. realizację LSR, współpracę (projekty partnerskie), koszty bieżące i aktywizację. Wysokość planowanego wsparcia określona została w PLN i nie przekracza kwoty wynikającej z załącznika nr 6 do regulaminu konkursu na wybór LSR.

Budżet LSR stanowi Załącznik nr 4.

Rozdział IX Plan komunikacji

Celem prowadzenia działań komunikacyjnych jest zapewnienie jak najszerszego udziału społeczności lokalnej we wdrażaniu LSR i stworzenie warunków na tyle otwartych, że każdy będzie czuł się „zaproszony” do współpracy.

Głównym celem Planu komunikacji jest zapewnienie pełnej, aktualnej i przejrzystej informacji na temat wdrażania LSR jako instrumentu wspierającego rozwój obszarów nią objętych. Z tego punktu widzenia ważne jest nie tylko przekazywanie jednokierunkowych komunikatów mających na celu informowanie, ale także przekaz wielokierunkowy służący pozyskiwaniu informacji zwrotnej w celu usprawnienia procesu jakim jest komunikacja.

Założone cele, wdrażane działania komunikacyjne i stosowane kanały przekazu prowadzić mają do osiągnięcia konkretnych efektów potwierdzających, że komunikacja prowadzona jest w sposób właściwy i przynosi pożądane rezultaty, takie jak:

- świadomość istniejących możliwości w zakresie wdrażania LSR,
- świadomość trwałych i rzeczywistych korzyści wynikających z wdrażania LSR
- większa rozpoznawalność i pozytywny wizerunek LGD jako jednostki wdrażającej LSR
- większa liczba i wyższa jakość operacji zgłaszanych do dofinansowania,
- większa liczba osób korzystająca z doradztwa świadczonego przez LGD,
- prawidłowa realizacja dofinansowanych przedsięwzięć.

Raz w roku przeprowadzane będą badania, których celem będzie ocena jakości prowadzonych działań komunikacyjnych, zadowolenia odbiorców, realizacji założonych w planie celów i osiągniętych efektów.

Plan komunikacji stanowi załącznik nr 5 do LSR.

Rozdział X Innowacyjność

Poziom innowacyjności jest jednym z przyjętych w ramach wdrażania LSR kryteriów wyboru operacji do dofinansowania. Kryteria wyboru operacji uwzględniają m.in. ocenę wniosku pod kątem jego innowacyjności. W celu doprecyzowania tego aspektu oceny zdefiniowano pojęcie innowacyjności. Przez innowacyjność należy rozumieć zastosowanie lub wprowadzenie nowych lub ulepszonych produktów, procesów (technologii), metod organizacji lub marketingu poprzez praktyczne wykorzystanie lokalnych zasobów unikalnych i charakterystycznych dla obszaru LSR (przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych). Innowacyjne może być ich nietypowe, niestandardowe wykorzystanie czy promocja.

Zaproponowano następującą punktację przy ocenie wniosków:

6 pkt - innowacyjność operacji na poziomie obszaru LSR

3 pkt - innowacyjność operacji na poziomie gminy członkowskiej miejsca realizacji operacji
0 pkt - innowacyjność operacji na poziomie mniejszym niż obszar gminy członkowskiej miejsca realizacji operacji lub brak innowacyjności.

Rozdział XI Zintegrowanie

- 1. Opis zgodności i komplementarności z innymi dokumentami planistycznymi/strategiami w szczególności strategiami rozwoju województwa/województw poprzez porównanie celów i założeń tych dokumentów z celami LSR i wykazanie ich spójności**

Tabela 24. Spójność LSR z innymi programami

Cele LSR	Priorytety, cele i działania programów					
	Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku	RPO WP 2014-2020	Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020	Strategia Rozwoju Powiatu Augustowskiego do roku 2020	Strategia Rozwoju Gminy Miasta Augustów na lata 2014-2020	Strategia Rozwoju Gminy Augustów
<p>Cel szczegółowy 1.1 Pobudzenie oddolnych inicjatyw mieszkańców na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz integracji społeczności lokalnej</p>	<p>Zgodność z celami: 1.3. Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej mieszkańców regionu 1.5. Efektywne korzystanie z zasobów naturalnych 1.6. Nowoczesna infrastruktura sieciowa 2.4. Rozwój partnerskiej współpracy międzyregionalnej 2.5. Podniesienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej regionu 3.1. Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych 3.2. Poprawa spójności społecznej</p>	<p>Zgodność z osiami priorytetowymi: 2. Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa 3. Kompetencje i kwalifikacje 4. Poprawa dostępności transportowej 7. Poprawa spójności społecznej 8. Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej 9. Rozwój lokalny</p>	<p>Zgodność z celami strategicznymi: 1.1. Zmniejszenie negatywnych skutków zjawisk demograficznych 1.5. Zwiększenie stopnia ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego 1.6. Rozwój infrastruktury kultury 1.8. Poprawa spójności społecznej 2.1. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i wykluczeniu społecznemu 2.4. Rozwój systemu wspierania rodziny i opieki nad dzieckiem 2.5. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie 4.2. Rozwój działających przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej oraz tworzenie nowych</p>	<p>Zgodność z celami: B.1. Rozwój systemu edukacji uwzględniający potrzeby rynkowe B.2. Poprawa dostępności do obiektów sportowych i rekreacyjnych B.4. Rozszerzenie dostępności i podwyższanie standardu usług w sferze pomocy społecznej B.5. Wspieranie i umacnianie rodziny w wypełnianiu jej funkcji B.6. Kształtowanie i zaspakajanie potrzeb kulturalnych wśród społeczeństwa lokalnego oraz ochrona dziedzictwa kulturowego</p>	<p>Zgodność z celami: Cel strategiczny 2. Wysoka jakość życia Cel operacyjny 2.1. Wysokiej jakości edukacja Cel operacyjny 2.2. Rozwój całorocznej infrastruktury kulturalnej i sportowej Cel operacyjny 2.4. Zapewnienie wysokiej jakości ochrony zdrowia oraz pomocy społecznej potrzebującym mieszkańcom</p>	<p>Zgodność z celami: I. Gmina Augustów obszarem rozwoju infrastruktury społecznej i edukacji, stosownej do potrzeb i aspiracji mieszkańców, z poszanowaniem odrębności narodowych, kulturowych i religijnych; I.1 Poprawa bazy oświatowej. I.2 Poprawa wyposażenia szkół i gimnazjum. I.3 Podnoszenie poziomu edukacji. I.7 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie pomocy społecznej i ochrony zdrowia</p>

Lokalna Grupa Działania - Kanał Augustowski

Cele LSR	Priorytety, cele i działania programów					
	Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku	RPO WP 2014-2020	Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020	Strategia Rozwoju Powiatu Augustowskiego do roku 2020	Strategia Rozwoju Gminy Miasta Augustów na lata 2014-2020	Strategia Rozwoju Gminy Augustów
<p>Cel szczegółowy 1.2 Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych subregionu i wzmocnienie przedsiębiorczości lokalnej (w tym innowacji) związanej z potencjałem obszaru LGD</p>	<p>Zgodność z celami: 1.1. Rozwój przedsiębiorczości 1.2. Wzrost innowacyjności podlaskich przedsiębiorstw 1.3. Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej mieszkańców regionu 2.1. Aktywność podlaskich przedsiębiorstw na rynku ponadregionalnym 3.1. Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych 3.2. Poprawa spójności społecznej 3.4. Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jej zasobami</p>	<p>Zgodność z osiami priorytetowymi: 1. Wzmocnienie potencjału i konkurencyjności gospodarki regionu 2. Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa. 4. Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami. Oś priorytetowa VIII Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej</p>	<p>Zgodność z celem strategicznym: 4.3. Wyższa aktywność zawodowa i integracja społeczna</p>	<p>Zgodność z celami: A2. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska przyrodniczego poprzez proekologiczny rozwój infrastruktury technicznej</p>	<p>Cel strategiczny 1. Budowa nowoczesnej gospodarki z atrakcyjnymi miejscami pracy Cel operacyjny 1.2. Rozwój postaw przedsiębiorczych Cel operacyjny 1.4. Utworzenie wysokiej renomy ośrodka turystyki aktywnej</p>	<p>Zgodność z celami: II. Gmina Augustów obszarem rozwoju infrastruktury technicznej uwzględniającej wartości środowiska naturalnego; IV. Gmina Augustów obszarem ochrony, wzbogacania oraz racjonalnego wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego dla rozwoju turystyki i wypoczynku II.10 Uzbrojenie techniczne terenów atrakcyjnych turystycznie. II.13 Modernizacja i rozbudowa systemu energetycznego III.15 Wykorzystanie walorów środowiska naturalnego do rozwoju i promocji “zdrowej żywności”.</p>

Źródło: opracowanie własne. Uwaga: Gmina Płaska nie posiada aktualnie obowiązującej strategii rozwoju.

2. Opis sposobu integrowania różnych sektorów, partnerów, zasobów czy branż

Lokalna Strategia Rozwoju LGD - Kanał Augustowski ma charakter zintegrowany. Zintegrowane podejście ma odzwierciedlenie w spójności w doborze celów i przedsięwzięć, związków pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w realizacji LSR oraz wykorzystaniu różnych typów zasobów lokalnych.

Zaplanowane w ramach LSR cele i przedsięwzięcia wynikają z diagnozy obszaru i analizy SWOT i są ze sobą ściśle zintegrowane – powiązane. Zintegrowany charakter LSR oznacza kompleksowe podejście do rozwiązywania problemów i wspierania potencjałów poprzez łączenie istniejących zasobów, działań i podmiotów w trzech sferach: gospodarka, mieszkańcy i obszar (infrastruktura). Działania na rzecz mieszkańców ściśle wiążą się ze wspieraniem gospodarki, a ta z kolei z rozwojem obszaru. Te trzy sfery wzajemnie na siebie oddziałują i uzupełniają się. W ramach zastosowania podejścia zintegrowanego przewidziano w LSR działania dla wszystkich trzech sfer, co uwidacznia się w zaproponowanym celu ogólnym: *Aktywizacja, integracja i lepsze wykorzystanie zasobów społecznych i gospodarczych obszaru LGD – Kanał Augustowski na rzecz poprawy warunków życia.* Zastosowanie takiego podejścia daje realne szanse na rozwiązanie, przynajmniej częściowe, zgłaszanych problemów oraz realne wzmocnienie już istniejącego potencjału regionu.

W zaplanowanych celach szczegółowych i przedsięwzięciach ważne jest osiągnięcie jak najlepszych efektów poprzez współdziałanie partnerów z różnych sektorów oraz jednoczesne wykorzystanie różnych zasobów (przyrodniczych, kulturowych, społecznych, gospodarczych).

LSR realizować będzie cel szczegółowy 1.1. *Pobudzenie oddolnych inicjatyw mieszkańców na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz integracji społeczności lokalnej*, gdzie zaplanowano wsparcie m.in. dla grup defaworyzowanych. Zaplanowane przedsięwzięcia w sposób spójny i kompleksowy, z użyciem różnych metod i zaangażowaniem różnych partnerów i sektorów, adresując zidentyfikowaną w analizie SWOT potrzebę/zagrożenie, zapewnią odpowiednią sekwencję interwencji planowanych do przeprowadzenia. W realizację celu 1.1 zaangażowane będą jako wnioskodawcy: JST, NGO, osoby prowadzące działalność gospodarczą z obszaru objętego LSR, jako odbiorcy wsparcia: dzieci oraz młodzież z terenu LSR, osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (grupy defaworyzowane). Podejmowane działania będą odpowiedzią na wskazane w analizie SWOT problemy: niski poziom aktywności społecznej mieszkańców obszaru LGD, duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej, duża liczba osób bezrobotnych (w tym długotrwale), niekorzystna struktura wykształcenia mieszkańców wsi.

Cel 1.2 *Zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych subregionu i wzmocnienie przedsiębiorczości lokalnej (w tym innowacji) związanej z potencjałem obszaru LGD* odpowiada na następujące problemy: zmniejszająca się przedsiębiorczość mieszkańców, niewystarczająca liczba miejsc pracy, niewystarczające wykorzystanie potencjału obszaru LGD, słabość ekonomiczna i niski potencjał inwestycyjny obszaru, niedostateczne wykorzystanie potencjału regionu w zakresie wykorzystania OZE. Cel nastawiony jest na pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości, będzie realizowany poprzez tworzenie miejsc pracy, wsparcie osób z grup defaworyzowanych w podejmowaniu działalności gospodarczej, wykorzystanie lokalnych zasobów, działania na rzecz ochrony środowiska. Realizowane w ramach LSR przedsięwzięcia będą łączyć w jednym działaniu reprezentantów różnych branż działalności gospodarczej – LSR nie ogranicza liczby branż, w ramach których mogą być tworzone miejsca pracy.

Dla wzmocnienia efektu synergii w ramach kryteriów wyboru operacji określonych przez LGD promowane będą działania realizowane w partnerstwie oraz zakładające jednoczesny udział dwóch grup defaworyzowanych, co wzmocni integrację międzypokoleniową.

Rozdział XII Monitoring i ewaluacja

Podstawą skutecznego wdrażania działań służących osiągnięciu celów Strategii Rozwoju Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2022, zwanej LSR jest dysponowanie wiedzą na temat postępów osiągniętych w zakresie wdrażanych kierunków interwencji oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami realizacji kluczowych zadań. LSR opracowana została w sposób partycypacyjny, w związku z czym warunkiem niezbędnym dla prawidłowej realizacji dokumentu jest możliwie jak najbardziej aktywny udział mieszkańców w procesie oceny postępów z jej wdrażania, a także ocena sposobu funkcjonowania. Stąd też zaplanowano zastosowanie innowacyjnej metody społecznych wskaźników zrównoważonego rozwoju w zakresie monitorowania i ewaluacji LSR.

Monitoring to proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanej Lokalnej Strategii Rozwoju w aspekcie finansowym i rzeczowym. Pozwala on na określenie, czy LSR jest wdrażana prawidłowo, a jej realizacja przebiega zgodnie z założeniami i czy sposób funkcjonowania stowarzyszenia przebiega w sposób gwarantujący wypełnienie wszystkich nałożonych na nie zadań. Monitorowanie służy dostarczeniu informacji, na podstawie których Zarząd, Rada i członkowie LGD mogą systematycznie dowiadywać się o występowaniu rozbieżności w realizacji planów i osiągnięciu celów. Dzięki temu LGD dba o swoją stabilną sytuację finansową i podejmuje działania interwencyjne w przypadku rozbieżności lub niepowodzeń w realizacji LSR.

Monitoring – sposoby gromadzenia danych:

- analiza dokumentów merytorycznych i finansowych dostępnych w biurze;
- analiza sprawozdań z ankietyzacji beneficjentów realizujących operacje;
- analiza sprawozdań z ankietyzacji mieszkańców;
- gromadzenie danych do wskaźników produktu, rezultatu, oddziaływania oraz danych z GUS;
- dokumentacja dotycząca posiedzeń Rady i wyboru operacji;
- gromadzenie danych dotyczących wydatkowanie środków na koszty bieżące i aktywizację, projekty współpracy oraz wdrażanie LSR uzyskanych od podmiotów wdrażających;

Sposoby zbierania i dokumentowania danych:

- Listy obecności;
- Badania ewaluacyjne;
- Ankiety monitorujące;
- Wywiady indywidualne;
- Oświadczenia Beneficjentów;
- Sprawozdania;
- Wnioski na operacje;
- Wnioski o płatność.

Organem odpowiedzialnym za prowadzenie monitoringu jest Zarząd LGD i Biuro LGD. Zarząd może zlecić wykonanie niektórych zadań ekspertom zewnętrznym. Za gromadzenie danych odpowiada biuro LGD.

Ewaluacja

W ramach ewaluacji dokonuje się oceny odpowiedzialności, skuteczności, efektywności i oddziaływania projektu w stosunku do założeń. Ewaluacja będzie realizowana:

- **mid term on:** ewaluacja w zakresie analizy funkcjonowania LGD (koszty bieżące i aktywizacja oraz projekty współpracy), przeprowadzana na bieżąco, raz do roku, począwszy od roku 2017. Ewaluacja w zakresie analizy wdrażania LSR odbędzie się w dwóch etapach i dotyczyć będzie lat: 2016-2018 oraz 2019-2021;
- **ex post:** dotyczy oceny działań w minionym okresie z perspektywy ich realizacji, odnosi się do lat 2016-2022. Dzięki ewaluacji będzie można zweryfikować osiągnięcia wskaźników, celów i przedsięwzięć opisanych we wcześniejszych rozdziałach;
- **ocena jakości partnerstwa i sprawności funkcjonowania:** ewaluacja dokonywana raz w roku będzie dotyczyć funkcjonowania biura, funkcjonowania organów LGD, efektywności stosowanych procedur, przepływu informacji, sprawności podejmowania decyzji.

Organem odpowiedzialnym za prowadzenie ewaluacji będzie Zarząd. Zarząd może zlecić wykonanie niektórych zadań ekspertom zewnętrznym. Za gromadzenie danych do ewaluacji odpowiada biuro LGD. Zarząd raz na rok sporządzi, sprawozdanie za miniony rok, które powinno zawierać:

- wykaz zrealizowanych operacji z wdrażania LSR oraz działań dotyczących kosztów bieżących i aktywizacji oraz projektów współpracy wraz z informacją o efektach i finansach,
- opis uzyskanych efektów w porównaniu z założeniami,
- analizę dotyczącą wpływu przedsięwzięć na osiąganie celów LSR,
- wnioski w formie uwag i rekomendacji otrzymanych w wyniku zebranych ankiet monitorujących w ramach realizacji Planu Komunikacyjnego,
- wnioski Rady dotyczące uwag na temat Lokalnych Kryteriów Wyboru.

Sprawozdanie będzie podawane do wiadomości publicznej zgodnie z zasadą jawności. Informacje uzyskane w trakcie monitoringu i ewaluacji będą służyły aktualizacji LSR, Kryteriów Wyboru Operacji, procedur oraz sposobu funkcjonowania poszczególnych organów LGD i biura. Procedury dokonywania monitoringu i ewaluacji stanowią załącznik nr 2 do LSR.

Rozdział XIII Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

W wyniku przeprowadzonej analizy Zarząd LGD stwierdził, że realizacja celów i działań Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2022 dla obszaru działania LGD nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Zapisy LSR nie wyznaczają również ram dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w związku z czym LSR nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.2013.1235 ze zmianami).

W odpowiedzi na przedstawiony przez dyrektora LGD wniosek, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku, w piśmie nr WOŚ.I.410.3.79.2015.AR z dnia 16 grudnia 2015 roku uznał, iż przedstawiony projekt Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność na lata 2016-2022 dla obszaru LGD - Kanał Augustowski nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w myśl przepisów ustawy OOS. Podobne stanowisko zajął Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, który w Opinii nr 486/NZ/2015 z dnia 16 grudnia 2015 r. stwierdził, iż w przypadku LSR LGD- Kanał Augustowski zachodzą okoliczności uzasadniające odstępianie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Spis rysunków i tabel

Rysunek 1. Obszar objęty LSR na tle powiatu augustowskiego.....	5
Rysunek 2. Struktura wykształcenia mieszkańców terenów wiejskich obszaru LSR.....	25
Rysunek 3. Struktura wykształcenia mieszkańców miasta Augustów.....	26
Rysunek 4. Drzewo problemów	36
Rysunek 5. Drzewo celów.....	37
Tabela 1. Podstawowe dane o gminach objętych LSR według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r.....	4
Tabela 2. Zestawienie projektów zrealizowanych przez LGD – Kanał Augustowski ze środków innych niż PROW LEADER	6
Tabela 3. Skład organu decyzyjnego Stowarzyszenia LGD - Kanał Augustowski	8
Tabela 4. Dokumenty regulujące funkcjonowanie LGD	9
Tabela 5. Wykaz otwartych spotkań z mieszkańcami.....	11
Tabela 6. Podmioty gospodarcze ogółem na obszarze LGD wg sektorów własnościowych...	12
Tabela 7. Podmioty gospodarcze na obszarze LGD wg sektorów własnościowych.....	12
Tabela 8. Podmioty gospodarki narodowej na obszarze LSR wg. sektorów działalności	13
Tabela 9. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców	13
Tabela 10. Dochody podatkowe gmin z obszaru LGD w 2013 r.....	15
Tabela 11. Źródła dochodów gospodarstw rolnych na obszarze LGD	15
Tabela 12. Baza noclegowa na obszarze LGD wg stanu na koniec 2013 r.....	16
Tabela 13. Liczba pracujących i bezrobotnych na obszarze LGD w 2013 r.....	18
Tabela 14. Struktura bezrobocia na obszarze LGD w 2013 r.	18
Tabela 15. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej	19
Tabela 16. Wskaźnik komputeryzacji w 2012 r.	20
Tabela 17. Wskaźnik liczby przestępstw na 1000 mieszkańców w 2013 r.....	21
Tabela 18. Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na obszarze LSR w 2014 r.....	22
Tabela 19. Podmioty sektora społecznego na obszarze LGD wg stanu na koniec 2013 r.	22
Tabela 20. Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej oraz rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci na obszarze LGD w 2013 r.	23
Tabela 21. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w 2013 r. na obszarze LGD.....	24
Tabela 22. Wykluczenie społeczne	24
Tabela 23. Pożądane zmiany w miejscowości zamieszkania wskazane przez ankietowanych	26
Tabela 24. Spójność LSR z innymi programami	59

Załączniki do LSR

1. Procedura aktualizacji LSR
2. Procedury dokonywania ewaluacji i monitoringu
3. Plan działania wskazujący harmonogram osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu
4. Budżet LSR
5. Plan komunikacji